



# ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

## ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ  
29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1991

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ  
160

### ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Ανακοίνωση για την υπογραφή της «Χάρτας των Παρισίων για μια Νέα Ευρώπη».

#### Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Το Υπουργείο των Εξωτερικών ανακοινώνει ότι στις 21 Νοεμβρίου 1990 υπεγράφη από τους Αρχηγούς των Κρατών και των Κυβερνήσεων που συμμετέχουν στη Διάσκεψη για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη η Χάρτα των Παρισίων - για μια νέα Ευρώπη της οποίας το κείμενο σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

Αθήνα, 24 Σεπτεμβρίου 1991

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ  
ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ

#### CHARTER OF PARIS FOR A NEW EUROPE

PARIS 1990

Meeting of the Heads of State or Government of the participating States of the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE): Austria, Belgium, Bulgaria, Canada, Cyprus, Czech and Slovak Federal Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Holy See, Hungary, Iceland, Ireland, Italy - European Community, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Monaco, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, San Marino, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, Union of Soviet Socialist Republics, United Kingdom, United States of America and Yugoslavia.

Paris, 19-21 November 1990

#### A new era of Democracy, Peace and Unity

We, the Heads of State or Government of the States participating in the conference on Security and Co-operation in Europe, have assembled in Paris at a time of profound change and historic expectations. The era of confrontation and division of Europe has ended. We declare that henceforth our relations will be founded on respect and co-operation.

Europe is liberating itself from the legacy of the past. The courage of men and women, the strength of the will of the peoples and the power of the ideas of the Helsinki Final Act have opened a new era of democracy, peace and unity in Europe.

Ours is a time for fulfilling the hopes and expectations our peoples have cherished for decades: steadfast commitment to democracy based on human rights and fundamental freedoms; prosperity through economic liberty and social justice; and equal security for all our countries.

The Ten Principles of the Final Act will guide us towards this ambitious future, just as they have lighted our way towards better relations

for the past fifteen years. Full implementation of all CSCE commitments must form the basis for the initiatives we are now taking to enable our nations to live in accordance with their aspirations.

#### Human Rights, Democracy and Rule of Law

We undertake to build, consolidate and strengthen democracy as the only system of government of our nations. In this endeavour, we will abide by the following:

Human rights and fundamental freedoms are the birthright of all human beings, are inalienable and are guaranteed by law. Their protection and promotion is the first responsibility of government. Respect for them is an essential safeguard against an over-mighty State. Their observance and full exercise are the foundation of freedom, justice and peace.

Democratic government is based on the will of the people, expressed regularly through free and fair elections. Democracy has as its foundation respect for the human person and the rule of law. Democracy is the best safeguard of freedom of expression, tolerance of all groups of society, and equality of opportunity for each person.

Democracy, with its representative and pluralist character, entails accountability to the electorate, the obligation of public authorities to comply with the law and justice administered impartially. No one will be above the law.

We affirm that, without discrimination, every individual has the right to:  
freedom of thought, conscience and religion of belief,  
freedom of expression,  
freedom of association and peaceful assembly,  
freedom of movement;  
no one will be:  
subject to arbitrary arrest or detention,  
subject to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment;  
everyone also has the right:  
to know and act upon his rights,  
to participate in free and fair elections,  
to fair and public trial if charged with an offence,  
to own property alone or in association and to exercise individual enterprise,  
to enjoy his economic, social and cultural rights.

We affirm that the ethnic, cultural, linguistic and religious identity of national minorities will be protected and that persons belonging to national minorities have the right freely to express, preserve and develop that identity without any discrimination and in full equality before the law.

We will ensure that everyone will enjoy recourse to effective remedies, national or international, against any violation of his rights.

Full respect for these precepts is the bedrock on which we will seek to construct the new Europe.

Our States will co-operate and support each other with the aim of making democratic gains irreversible.

### Economic Liberty and Responsibility

Economic liberty, social justice and environmental responsibility are indispensable for prosperity.

The free will of the individual, exercised in democracy and protected by the rule of law, forms the necessary basis for successful economic and social development. We will promote economic activity which respects and upholds human dignity.

Freedom and political pluralism are necessary elements in our common objective of developing market economies towards sustainable economic growth, prosperity, social justice, expanding employment and efficient use of economic resources. The success of the transition to market economy by countries making efforts to this effect is important and in the interest of us all. It will enable us to share a higher level of prosperity which is our common objective. We will co-operate to this end.

Preservation of the environment is a shared responsibility of all our nations. While supporting national and regional efforts in this field, we must also look to the pressing need for joint action on a wider scale.

### Friendly Relations among Participating States

Now that a new era is dawning in Europe, we are determined to expand and strengthen friendly relations and co-operation among the States of Europe, the United States of America and Canada, and to promote friendship among our peoples.

To uphold and promote democracy, peace and unity in Europe, we solemnly pledge our full commitment to the Ten Principles of the Helsinki Final Act. We affirm the continuing validity of the Ten Principles and our determination to put them into practice. All the Principles apply equally and unreservedly, each of them being interpreted taking into account the others. They form the basis for our relations.

In accordance with our obligations under the Charter of the United Nations and commitments under the Helsinki Final Act, we renew our pledge to refrain from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or from acting in any other manner inconsistent with the principles or purposes of those documents. We recall that non-compliance with obligations under the Charter of the United Nations constitutes a violation of international law.

We reaffirm our commitment to settle disputes by peaceful means. We decide to develop mechanisms for the prevention and resolution of conflicts among the participating States.

With the ending of the division of Europe, we will strive for a new quality in our security relations while fully respecting each other's freedom of choice in that respect. Security is indivisible and the security of every participating State is inseparably linked to that of all the others. We therefore pledge to co-operate in strengthening confidence and security among us and in promoting arms control and disarmament.

We welcome the Joint Declaration of Twenty - Two States on the improvement of their relations.

Our relations will rest on our common adherence to democratic values and to human rights and fundamental freedoms. We are convinced that in order to strengthen peace and security among our States, the advancement of democracy, and respect for and effective exercise of human rights, are indispensable. We reaffirm the equal rights of peoples and their right to self - determination in conformity with the Charter of the United Nations and with the relevant norms of international law, including those relating to territorial integrity of States.

We are determined to enhance political consultation and to widen co-operation to solve economic, social, environmental, cultural and humanitarian problems. This common resolve and our growing interdependence will help to overcome the mistrust of decades, to increase stability and to build a united Europe.

We want Europe to be a source of peace, open to dialogue and to

co-operation with other countries, welcoming exchanges and involved in the search for common responses to the challenges of the future.

### Security

Friendly relations among us will benefit from the consolidation of democracy and improved security.

We welcome the signature of the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe by twenty - two participating States, which will lead to lower levels of armed forces. We endorse the adoption of a substantial new set of Confidence - and Security - building Measures which will lead to increased transparency and confidence among all participating States. These are important steps towards enhanced stability and security in Europe.

The unprecedented reduction in armed forces resulting from the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe, together with new approaches to security and co-operation within the CSCE process, will lead to a new perception of security in Europe and a new dimension in our relations. In this context we fully recognize the freedom of States to choose their own security arrangements.

### Unity

Europe whole and free is calling for a new beginning. We invite our peoples to join in this great endeavour.

We note with great satisfaction the Treaty on the Final Settlement with respect to Germany signed in Moscow on 12 September 1990 and sincerely welcome the fact that the German people have united to become one State in accordance with the principles of the Final Act of the Conference on Security and Co-operation in Europe and in full accord with their neighbours. The establishment of the national unity of Germany is an important contribution to a just and lasting order of peace for a united, democratic Europe aware of its responsibility for stability, peace and co-operation.

The participation of both North American and European States is a fundamental characteristic of the CSCE; it underlies its past achievements and is essential to the future of the CSCE process. An abiding adherence to shared values and our common heritage are the ties which bind us together. With all the rich diversity of our nations, we are united in our commitment to expand our co-operation in all fields. The challenges confronting us can only by common action, co-operation and solidarity.

### The CSCE and the World

The destiny of our nations is linked to that of all other nations. We support fully the United Nations and the enhancement of its role in promoting international peace, security and justice. We reaffirm our commitment to the principles and purposes of the United Nations as enshrined in the Charter and condemn all violations of these principles. We recognize with satisfaction the growing role of the United Nations in world affairs and its increasing effectiveness, fostered by the improvement in relations among our States.

Aware of the dire needs of a great part of the world, we commit ourselves to solidarity with all other countries. Therefore, we issue a call from Paris today to all the nations of the world. We stand ready to join with any all States in common efforts to protect and advance the community of fundamental human values.

### Guidelines for the future

Proceeding from our firm commitment to the full implementation of all CSCE principles and provisions, we now resolve to give a new impetus to a balanced and comprehensive development of our co-operation in order to address the needs and aspirations of our peoples.

### Human Dimension

We declare our respect for human rights and fundamental freedoms to be irrevocable. We will fully implement and build the provisions relating to the human dimension of the CSCE.

Proceeding from the Document of the Copenhagen Meeting of the Conference on the Human Dimension, we will co-operate to strengthen democratic institutions and to promote the application of the rule of law. To that end, we decide to convene a seminar of experts in Oslo from 4 to 15 November 1991.

Determined to foster the rich contribution of national minorities to the life of our societies, we undertake further to improve their situa-

tion. We reaffirm our deep conviction that friendly relations our peoples, as well as peace, justice, stability and democracy, require that the ethnic, cultural, linguistic and religious identity of national minorities be protected and conditions for the promotion of that identity be created. We declare that questions related to national minorities can only be satisfactorily resolved in a democratic political framework. We further acknowledge that the rights of persons belonging to national minorities must be fully respected as part of universal human rights. Being aware of the urgent need for increased co-operation on, as well as better protection of, national minorities, we decide to convene a meeting of experts on national minorities to be held in Geneva from 1 to 19 July 1991.

We express our determination to combat all forms of racial and ethnic hatred, anti-semitism, xenophobia and discrimination against anyone as well as persecution on religious and ideological grounds.

In accordance with our CSCE commitments, we stress that free movement and contacts among our citizens as well as the free flow of information and ideas are crucial for the maintenance and development of free societies and flourishing cultures. We welcome increased tourism and visits among our countries.

The human dimension mechanism has proved its usefulness, and we are consequently determined to expand it to include new procedures involving, inter alia, the services of experts or a roster of eminent persons experienced in human rights issues which could be raised under the mechanism. We shall provide, in the context of the mechanism, for individuals to be involved in the protection of their rights. Therefore, we undertake to develop further our commitments in this respect, in particular at the Moscow Meeting of the Conference on the Human Dimension, without prejudice to obligations under existing international instruments to which our States may be parties.

We recognize the important contribution of the Council of Europe to the promotion of human rights and the principles of democracy and the rule of law as well as to the development of cultural co-operation. We welcome moves by several participating States to join the Council of Europe and adhere to its European Convention on Human Rights. We welcome as well the readiness of the Council of Europe to make its experience available to the CSCE.

#### Security

The changing political and military environment in Europe opens new possibilities for common efforts in the field of military security. We will build on the important achievements attained in the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe and in the Negotiations on Confidence and Security-building Measures. We undertake to continue the CSBM negotiations under the same mandate, and to seek to conclude them no later than the Follow-up Meeting of the CSCE to be held in Helsinki in 1992. We also welcome the decision of the participating States concerned to continue the CFE negotiation under the same mandate and to seek to conclude it no later than the Helsinki Follow-up Meeting. Following a period for national preparations, we look forward to a more structured co-operation among all participating States on security matters, and to discussions and consultations among the thirty-four participating States aimed at establishing by 1992, from the conclusion of the Helsinki Follow-up Meeting, new negotiations on disarmament and confidence and security building open to all participating States.

We call for the earliest possible conclusion of the Convention on an effectively verifiable, global and comprehensive ban on chemical weapons, and we intend to be original signatories to it.

We reaffirm the importance of the Open Skies initiative and call for the successful conclusion of the negotiations as soon as possible.

Although the threat of conflict in Europe has diminished, other dangers threaten the stability of our societies. We are determined to co-operate in defending democratic institutions against activities which violate the independence, sovereign equality or territorial integrity of the participating States. These include illegal activities involving outside, pressure, coercion and subversion.

We unreservedly condemn, as criminal, all acts, methods and practices of terrorism and express our determination to work for its eradication both bilaterally and through multilateral co-operation. We will also join together in combating illicit trafficking in drugs.

Being aware that an essential complement to the duty of States to refrain from the threat or use of force is the peaceful settlement of

disputes, both being essential factors for the maintenance and consolidation of international peace and security, we will not only seek effective ways of preventing, through political means, conflicts which may yet emerge, but also define, in conformity with international law, appropriate mechanisms for the peaceful resolution of any disputes which may arise. Accordingly, we undertake to seek new forms of co-operation in this area, in particular a range of methods for the peaceful settlement of disputes, including mandatory third-party involvement. We stress that full should be made in this context of the opportunity of the Meeting on the Peaceful Settlement of Disputes which will be convened in Valletta at the beginning of 1991. The Council of Ministers for Foreign Affairs will take into account the Report of the Valletta Meeting.

#### Economic Co-operation

We stress that economic co-operation based on market economy constitutes an essential element of our relations and will be instrumental in the construction of a prosperous and united Europe. Democratic institutions and economic liberty foster economic and social progress, as recognized in the Document of the Bonn Conference on Economic Co-operation the results of which we strongly support.

We underline that co-operation in the economic field, science and technology is now an important pillar of the CSCE. The participating States should periodically review progress and give new impulses in these fields.

We are convinced that our overall economic co-operation should be expanded, free enterprise encouraged and trade increased and diversified according to GATT rules. We will promote social justice and progress and further the welfare of our peoples. We recognize in this context the importance of effective policies to address the problem of unemployment.

We reaffirm the need to continue to support democratic countries in transition towards the establishment of market economy and the creation of the basis for self-sustained economic and social growth, as already undertaken by the Group of twenty-four countries. We further underline the necessity of their increased integration, involving the acceptance of disciplines as well as benefits, into the international economic and financial system.

We consider that increased emphasis on economic co-operation within the CSCE process should take into account the interests of developing participating States.

We recall the link between respect for and promotion of human rights and fundamental freedoms and scientific progress. Co-operation in the field of science and technology will play an essential role in economic and social development. Therefore, it must evolve towards a greater sharing of appropriate scientific and technological information and knowledge with a view to overcoming the technological gap which exists among the participating States. We further encourage the participating States to work together in order to develop human potential and the spirit of free enterprise.

We are determined to give the necessary impetus to co-operation among our States in the fields of energy, transport and tourism for economic and social development. We welcome, in particular, practical steps to create optimal conditions for the economic and rational development of energy resources, with due regard for environmental considerations.

We recognize the important role of the European Community in the political and economic development of Europe. International economic organizations such as the United Nations Economic Commission for Europe (ECE), the Bretton Woods Institutions, the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), the European Free Trade Association (EFTA) and the International Chamber of Commerce (ICC) also have a significant task in promoting economic co-operation, which will be further enhanced by the establishment of the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). In order to pursue our objectives, we stress the necessity for effective co-ordination of the activities of these organizations and emphasize the need to find methods for all our States to take part in these activities.

#### Environment

We recognize the urgent need to tackle the problems of the environment and the importance of individual and co-operative efforts in this area. We pledge to intensify our endeavours to protect and im-

prove our environment in order to restore and maintain a sound ecological balance in air, water and soil. Therefore, we are determined to make full use of the CSCE as a framework for the formulation of common environmental commitments and objectives, and thus to pursue the work reflected in the Report of the Sofia Meeting on the Protection of the Environment.

We emphasize the significant role of a well-informed society in enabling the public and individuals to take initiatives to improve the environment. To this end, we commit ourselves to promoting public awareness and education on the environment as well as the public reporting of the environmental impact of policies, projects and programmes.

We attach priority to the introduction of clean and low-waste technology, being aware of the need to support countries which do not yet have their own means for appropriate measures.

We underline that environmental policies should be supported by appropriate legislative measures and administrative structures to ensure their effective implementation.

We stress the need for new measures providing for the systematic evaluation of compliance with the existing commitments and, moreover, for the development of more ambitious commitments with regard to notification and exchange of information about the state of the environment and potential environmental hazards. We also welcome the creation of the European Environment Agency (EEA).

We welcome the operational activities, problem-oriented studies and policy reviews in various existing international organizations engaged in the protection of the environment, such as the United Nations Environment Programme (UNEP), the United Nations Economic Commission for Europe (ECE) and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). We emphasize the need for strengthening their co-operation and their efficient coordination.

#### Culture

We recognize the essential contribution of our common European culture and our shared values in overcoming the division of the continent. Therefore, we underline our attachment to creative freedom and to the protection and promotion of our cultural and spiritual heritage, in all its richness and diversity.

In view of the recent changes in Europe, we stress the increase importance of the Craców Symposium and we look forward to its consideration of guidelines for intensified co-operation in the field of culture. We invite the Council of Europe to contribute to this Symposium.

In order to promote greater familiarity amongst our peoples, we favour the establishment of cultural centres in cities of other participating States as well as increased co-operation in the audio - visual field and wider exchange in music, theatre, literature and the arts.

We resolve to make special efforts in our national policies to promote better understanding, in particular among young people, through cultural exchanges, co-operation in all fields of education and, more specifically, through teaching and training in the languages of other participating States. We intend to consider first results of this action at the Helsinki Follow-up Meeting in 1992.

#### Migrant Workers

We recognize that the issues of migrant workers and their families legally residing in host countries have economic, cultural and social aspects as well as their human dimension. We reaffirm that the protection and promotion of their rights, as well as the implementation of relevant international obligations, is our common concern.

#### Mediterranean

We consider that the fundamental political changes that have occurred in Europe have a positive relevance to the Mediterranean region. Thus, we will continue efforts to strengthen security and co-operation in the Mediterranean as an important factor for stability in Europe. We welcome the Report of the Palma de Mallorca Meeting on the Mediterranean, the results of which we all support.

We are concerned with the continuing tensions in the region, and renew our determination to intensify efforts towards finding just, viable and lasting solutions, through peaceful means, to outstanding crucial problems, based on respect for the principles of the Final Act.

We wish to promote favourable conditions for a harmonious deve-

lopment an diversification of relations with the non-participating Mediterranean States. Enhanced co-operation with these States will be pursued with the aim of promoting economic and social development and thereby enhancing stability in the region. To this end, we will strive together with these countries towards a substantial narrowing of the prosperity gap between Europe and its Mediterranean neighbours.

#### Non - governmental Organizations

We recall the major role that non-governmental organizations, religious and other groups and individuals have played in the achievement of the objectives of the CSCE and will further facilitate their activities for the implementation of the CSCE commitments by the participating States. These organizations, groups and individuals must be involved in an appropriate way in the activities and new structures of the CSCE in order to fulfil their important tasks.

#### New structures and institutions of the CSCE Process

Our common efforts to consolidate respect for human rights, democracy and the rule of law, to strengthen peace and to promote unity in Europe require a new quality of political dialogue and co-operation and thus development of the structures of the CSCE.

The intensification of our consultations at all levels is of prime importance in shaping our future relations. To this end, we decide on the following:

We, the Heads of State or Government, shall meet next time in Helsinki on the occasion of the CSCE Follow-up Meeting 1992. Thereafter, we will meet on the occasion of subsequent follow-up meetings.

Our Ministers for Foreign Affairs will meet, as a Council, regularly and at least once a year. These meetings will provide the central forum for political consultations within the CSCE process. The Council will consider issues relevant to the Conference on Security and Co-operation in Europe and take appropriate decisions.

The first meeting of the Council will take place in Berlin.

A Committee of Senior Officials will prepare the meetings of the Council and carry out its decisions. The Committee will review current issues and may take appropriate decisions, including in the form of recommendations to the Council.

Additional meetings of the representatives of the participating States may be agreed upon to discuss questions of urgent concern.

The Council will examine the development of provisions for convening meetings of the Committee of Senior Officials in emergency situations.

Meetings of other Ministers may also be agreed by the participating States.

In order to provide administrative support for these consultations we establish a Secretariat in Prague.

Follow-up meetings of the participating States will be held, as a rule, every two years to allow the participating States to take stock of developments, review the implementation of their commitments and consider further steps in the CSCE process.

We decide to create a Conflict Prevention Centre in Vienna to assist the Council in reducing the risk of conflict.

We decide to establish an Office for Free Elections in Warsaw to facilitate contacts and the exchange of information on elections within participating States.

Recognizing the important role parliamentarians can play in the CSCE process, we call for greater parliamentary involvement in the CSCE, in particular through the creation of a CSCE parliamentary assembly, involving members of parliaments from all participating States. To this end, we urge that contacts be pursued at parliamentary level to discuss the field of activities, working methods and rules of procedure of such a CSCE parliamentary structure, drawing on existing experience and work already undertaken in this field.

We ask our Ministers for Foreign Affairs to review this matter on the occasion of their first meeting as a Council.

Procedural and organizational modalities relating to certain provisions contained in the Charter of Paris for a New Europe are set out in the Supplementary Document which is adopted together with the Charter of Paris.

We entrust to the Council the further steps which may be required to ensure the implementation of decisions contained in the present document, as well as in the Supplementary Document, and to consi-

der further efforts for the strengthening of security and co-operation in Europe. The Council may adopt any amendment to the supplementary document which it may deem appropriate.

The original of the Charter of Paris for a New Europe, drawn up in English, French, German, Italian, Russian and Spanish, will be transmitted to the Government of the French Republic, which will retain it in its archives. Each of the participating States will receive from the Government of the French Republic a true copy of the Charter of Paris.

The text of the Charter of Paris will be published in each participating State, which will disseminate it and make it known as widely as possible.

The Government of the French Republic is requested to transmit to the Secretary-General of the United Nations the text of the Charter of Paris for a New Europe which is not eligible for registration under Article 102 of the Charter of the United Nations, with a view to its circulation to all the members of the Organization as an official document of the United Nations.

The Government of the French Republic is also requested to transmit the text of the Charter of Paris to all the other international organizations mentioned in the text.

Wherefore, we, the undersigned High Representatives of the participating States, mindful of the high political significance we attach to the results of the Summit Meeting, and declaring our determination to act in accordance with the provisions we have adopted, have subscribed our signatures below:

|   |   |   |   |  |
|---|---|---|---|--|
| Gefertigt<br>zu Paris,<br>den 21<br>November<br>1990,<br>namens | Done<br>at Paris,<br>on 21<br>November<br>1990<br>in the<br>name of | Hecho<br>en Paris,<br>el 21<br>de noviembre<br>de 1990<br>en<br>nombre de | Fait<br>a Paris<br>le 21<br>novembre<br>1990<br>au<br>nom | Fatto<br>a Parigi<br>il 21<br>novembre<br>1990<br>in<br>nome |
|---|---|---|---|--|

#### SUPPLEMENTARY DOCUMENT TO GIVE EFFECT TO CERTAIN PROVISIONS CONTAINED IN THE CHARTER OF PARIS FOR A NEW EUROPE

Procedures and organizational modalities relating to certain provisions contained in the Charter of Paris for a New Europe, signed in Paris on 21 November 1990, are set out below.

#### I.

##### Institutional arrangements

##### A The Council

1. The Council, consisting of Ministers for Foreign Affairs of the participating States, provides the central forum for regular political consultations within the CSCE process.

2. The Council will:

- consider issues relevant to the Conference on Security and Co-operation in Europe and take appropriate decisions;
- prepare the meetings of Heads of State or Government of the participating States and implement tasks defined and decisions taken by these meetings.

3. The Council will hold meetings regularly and at least once a year.

4. The participating States may agree to hold additional meetings of the Council.

5. The Chair throughout each meeting of the Council will be taken by the representative of the host country.

6. An agenda for the meetings of the Council, including proposals for the venue on a basis of rotation – and date of the next meeting, will be prepared by the Committee of Senior Officials.

##### B. The committee of senior officials

1. A Committee of Senior Officials will prepare the work of the Council, carry out its decisions, review current issues and consider future work of the CSCE including its relations with other international fora.

2. In order to prepare the agenda of the meetings of the Council, the Committee will identify the issues for discussion on the basis of

suggestions submitted by the participating States. The Committee will finalize a draft agenda shortly before the meeting of the Council.

3. Each participating State will establish a point of contact which will be used to transmit suggestions for the work of the Committee to the Secretariat for collection and circulation and to facilitate communication between the Secretariat and each participating State.

4. Each meeting of the Committee will be chaired by a representative of the State whose Foreign Minister had been Chairman at the preceding Council meeting. Meetings will be convened by the Chairman of the Committee after consultation with the participating States.

Meetings of the Committee will be held at the seat of the Secretariat and will not exceed two days, unless otherwise agreed. Meetings immediately preceding a meeting of the Council will be held at the venue of the Council meeting.

5. Due to practical considerations, the first meeting of the Committee will be held in Vienna from 28 to 29 January 1991. It will be chaired by the representative of Yugoslavia.

##### C. Emergency mechanism

The Council will discuss the possibility of establishing a mechanism for convening meetings of the Committee of Senior Officials in emergency situations.

##### D. Follow-up meetings

Follow-up meetings of the participating States will be held as a rule every two years. Their duration will not exceed three months, unless otherwise agreed.

##### E. The CSCE Secretariat

##### 1. The Secretariat will:

- provide administrative support to the meetings of the Council and of the Committee of Senior Officials;
- maintain an archive of CSCE documentation and circulate documents as requested by the participating States;
- provide information in the public domain regarding the CSCE to individuals, NGOs, international organizations and non-participating States;
- provide support as appropriate to the Executive Secretaries of CSCE summit meetings, follow-up meetings and inter-sessional meetings.

2. The Secretariat will carry out other tasks assigned to it by the Council or the Committee of Senior Officials.

3. In order to carry out the tasks specified above, the Secretariat will consist of the following staff:

- a Director, responsible to the Council through the Committee of Senior Officials;
- three Officers who will be in charge of organization of meetings (including protocol and security), documentation and information, financial and administrative matters. In addition to these functions, the Director may assign other duties within the framework of the tasks of the Secretariat;
- administrative and technical personnel, recruited by the Director.

##### F. The Conflict Prevention Centre (CPC)

1. The Conflict Prevention Centre (CPC) will assist the Council in reducing the risk of conflict. The Centre's functions and structure are described below.

2. During its initial stage of operations the Centre's role will consist in giving support to the implementation of CSBMs such as:

- mechanism for consultation and co-operation as regards unusual military activities;
- annual exchange of military information;
- communications network;
- annual implementation assessment meetings
- co-operation as regards hazardous incidents of a military nature.

3. The Centre might assume other functions and the above tasks are without prejudice to any additional tasks concerning a procedure

for the conciliation of disputes as well as broader tasks relating to dispute settlement, which may be assigned to it in the future by the Council of the Foreign Ministers.

#### Consultative Committee

4. The Consultative Committee, composed of representatives from all participating States, will be responsible to the Council. As a rule, these representatives will be the Heads of Delegation to the CSBM negotiations until the Helsinki Follow-up Meeting. The Consultative Committee will:

- hold the meetings of the participating States which may be convened under the mechanism on unusual military activities;
- hold the annual implementation assessment meetings;
- prepare seminars on military doctrine and such other seminars as may be agreed by the participating States;
- supervise the Secretariat of the Centre;
- provide the forum for discussion and clarification, as necessary, of information exchanged under agreed CSBMs;
- have overall responsibility for the communications network within the mandate of the CPC.

5. The Consultative Committee will work according to CSCE procedures. It will determine its own work programme and may decide to hold additional meetings. Meetings of the participating States, convened at the request of one or more participating States according to the procedures concerning unusual military activities, will be organized by the Director of the CPC Secretariat. Until the appointment of the Director this function will be carried out by the Executive Secretary of the CSBM negotiations.

#### Secretariat

6. The Secretariat will carry out the tasks assigned to it by the Consultative Committee to which it will be responsible. In particular, it will establish and maintain a data bank, for the use of all participating States, compiled on the basis of exchanged military information under agreed CSBMs and will publish Yearbooks on that basis.

7. The Secretariat will consist of the following staff:

- a Director;
- two officers in charge of organization of meetings (including protocol and security), communication, documentation and information, financial and administrative matters;
- administrative and technical personnel, recruited by the Director.

8. The first meeting of the Consultative Committee of the Conflict Prevention Centre will be convened on 3 December 1990 and chaired by Yugoslavia.

#### G. The Office for free elections

1. The function of the Office for Free Elections will be to facilitate contacts and the exchange of information on elections within participating States. The Office will thus foster the implementation of paragraphs 6, 7 and 8 of the Document of the Copenhagen Meeting of the Conference on the Human Dimension of the CSCE (the relevant provisions are contained in Annex I).

2. To this end, the Office will:

- compile information, including information provided by the competent authorities of the participating States, on the dates, procedures and official results of scheduled national elections within participating States, as well as reports of election observations, and provide these on request to governments, parliaments and interested private organizations;
- serve to facilitate contact among governments, parliaments or private organizations wishing to observe elections and competent authorities of the States in which elections are to take place;
- organize and serve as the venue for seminars or other meetings related to election procedures and democratic institutions at the request of the participating States.

3. The Office will take into account the work of and co-operate with other institutions active in this field.

4. The Office will carry out other tasks assigned to it by the Council.

5. The Office's personnel will be composed of:

- a Director, who will be responsible to the Council through the Committee of Senior Officials;

- an Officer;
- administrative and technical personnel, recruited by the Director of the Office.

#### H. Procedures and modalities concerning CSCE Institutions

##### Staffing arrangements

1. The director of each institution will be of senior rank, seconded by his/her government, and appointed by the Council to a three-year, non-renewable term, on a basis of rotation.

2. In the event that the director can no longer fulfil his functions, the Chairman of the Council will, after consultation with the participating States, appoint a temporary director until the next meeting of the Council.

3. The officers will be seconded by their governments. Their terms of office will normally last two years. An extension of one year may be agreed upon by the director and the participating State seconding the officer.

4. The appointment of officers will be based on a system of rotation which will follow the French alphabetical order. The beginning of the rotation will be determined by lot for each position in the institution. Vacant positions will be offered to the participating States following this order until the position is filled.

5. No participating State will have its nationals occupy more than one seconded position in the CSCE institutions, unless no other participating State is willing to second its national to a vacant position.

6. Each officer will be nominated by the participating State concerned after consultation with the director who will then make the appointment.

7. Administrative and technical personnel will be contracted by the director of the institution. Arrangements will be made, as required, for interpretation and translation services.

8. The director of each institution will determine its working arrangements.

9. Staff will be accredited by the seconding State to the host country where they will enjoy full diplomatic status.

##### Costs

10. The costs:

- of seconded personnel will be borne by the seconding country;
- of installation of the CSCE institutions will be shared according to CSCE procedures;
- of operation, including cost of official travel of staff once appointed, will be shared according to CSCE procedures;
- of the premises of the institution as well as the necessary security arrangements including those for meetings held at the seat of the institution, will be borne by the host country.

11. The host countries undertake to enable the institutions to function fully and enter into contractual and financial obligations and to accord them appropriate diplomatic status.

12. In order to function effectively, CSCE institutional structures created by the Summit will require agreed administrative, financial and personnel arrangements.

13. To this end a panel, chaired by the Executive Secretary of the Preparatory Committee and composed of the Executive Secretaries of the Paris Summit and of the New York Meeting of Foreign Ministers, as well as the representatives of the host countries of the new CSCE institutions, will submit a report and proposals to participating States by the end of December 1990. This report and these proposals will be considered by an ad hoc group of experts of the participating States who will meet in Vienna under the responsibility of the Committee of Senior Officials from 14 to 18 January 1991 and make final recommendations on the above. This meeting will be convened and chaired by the representative of the State chairing the Committee of Senior Officials.

14. The Committee of Senior Officials will consider these recommendations and take the necessary decisions at its first meeting.

The first director of each institution will be nominated by the first meeting of the Committee of Senior Officials and confirmed by the Council through a silence procedure within one week. The Executive Secretariat of the CSBM negotiations in Vienna will provide services for the first meeting of the Consultative Committee of the CPC and for the first meeting of the Committee of Senior Officials.



15. The CSCE Secretariat, the Conflict Prevention Centre and the Office for Free Elections are accountable to the Council which is empowered to determine their tasks and methods of operation. Arrangements relating to the procedures, modalities and the locations of these institutions may be reviewed at the Helsinki Follow-up Meeting.

#### 1. Communications

The Council, acting upon recommendation of the Consultative Committee and of the Committee of Senior Officials, as appropriate, may decide that the communication network, established as part of the agreement on additional CSBMs, be used for other CSCE-related purposes.

#### J. Application of CSCE rules of procedure

The rules of procedure, working methods, the scale of distribution of expenses and other modalities of the CSCE will be applied *mutatis mutandis*, unless otherwise decided.

### II.

#### Meetings of experts

##### A. Seminar of experts on democratic institutions

The Seminar of Experts on Democratic Institutions will be held in Oslo from Monday, 4 November 1991 to Friday, 15 November 1991. Its purpose is to hold discussions of ways and means of consolidating and strengthening viable democratic institutions in participating States, including comparative studies of legislation on human rights and fundamental freedoms, drawing *inter alia* upon the experience acquired by the Council of Europe and the activities of the Commission «Democracy through Law».

The agenda, timetable and other organizational modalities are set out in Annex II.

##### B. Meeting of experts on national minorities

The Meeting of Experts on National Minorities will be held in Geneva from Monday, 1 July 1991 to Friday, 19 July 1991. Its purpose is to hold a thorough discussion on the issue of national minorities and of the rights of persons belonging to them, with due attention to the diversity of situations and to the legal, historical, political and economic backgrounds. It will include:

- an exchange of views on practical experience, in particular on national legislation, democratic institutions, international instruments, and other possible forms of co-operation;
- a review of the implementation of the relevant CSCE commitments and consideration of the scope for the improvement of relevant standards;
- a consideration of new measures aimed at improving the implementation of the aforementioned commitments.

The agenda, timetable and other organizational modalities are set out in Annex III.

### III.

#### Financial arrangements of the CSCE and cost-effectiveness

1. The Committee of Senior Officials will keep the cost-effectiveness of CSCE institutions, activities and personnel under review and report to the Council.

2. The following scale of distribution will be effective as of 22 November 1990:

| Country                             | Per cent |
|-------------------------------------|----------|
| France                              | 9.1      |
| Germany                             | 9.1      |
| Italy                               | 9.1      |
| Union of Soviet Socialist Republics | 9.1      |
| United Kingdom                      | 9.1      |
| United States of America            | 9.1      |
| Canada                              | 5.5      |
| Belgium                             | 3.6      |
| Netherlands                         | 3.6      |
| Poland                              | 3.6      |
| Spain                               | 3.6      |
| Sweden                              | 3.6      |
| Austria                             | 2.1      |
| Czech and Slovak Federal Republic   | 2.1      |
| Denmark                             | 2.1      |
| Finland                             | 2.1      |

|               |        |
|---------------|--------|
| Hungary       | 2.1    |
| Norway        | 2.1    |
| Switzerland   | 2.1    |
| Greece        | 0.83   |
| Romania       | 0.83   |
| Turkey        | 0.83   |
| Yugoslavia    | 0.83   |
| Bulgaria      | 0.62   |
| Ireland       | 0.62   |
| Luxembourg    | 0.62   |
| Portugal      | 0.62   |
| Cyprus        | 0.20   |
| Holy See      | 0.20   |
| Iceland       | 0.20   |
| Liechtenstein | 0.20   |
| Malta         | 0.20   |
| Monaco        | 0.20   |
| San Marino    | 0.20   |
|               | 100.00 |

#### Annex I.

«(6) The participating States declare that the will of the people, freely and fairly expressed through periodic and genuine elections, is the basis of the authority and legitimacy of all government. The participating States will accordingly respect the right of their citizens to take part in the governing of their country, either directly or through representatives freely chosen by them through fair electoral processes. They recognize their responsibility to defend and protect, in accordance with their laws, their international human rights obligations and their international commitments, the democratic order freely established through the will of the people against the activities of persons, groups or organizations that engage in or refuse to renounce terrorism or violence aimed at the overthrow of that order or that of another participating State.

(7) To ensure that the will of the people serves as the basis of the authority of government, the participating States will

(7.1) — hold free elections at reasonable intervals, as established by law;

(7.2) — permit all seats in at least one chamber of the national legislature to be freely contested in a popular vote;

(7.3) — guarantee universal and equal suffrage to adult citizens;

(7.4) — ensure that votes are cast by secret ballot or by equivalent free voting procedure, and that they are counted and reported honestly with the official results made public;

(7.5) — respect the right of citizens to seek political or public office, individually or as representatives of political parties or organizations, without discrimination;

(7.6) — respect the right of individuals and groups to establish, in full freedom, their own political parties or other political organizations and provide such political parties and organizations with the necessary legal guarantees to enable them to compete with each other on a basis of equal treatment before the law and by the authorities;

(7.7) — ensure that law and public policy work to permit political campaigning to be conducted in a fair and free atmosphere in which neither administrative action, violence nor intimidation bars the parties and the candidates from freely presenting their views and qualifications, or prevents the voters from learning and discussing them or from casting their vote free of fear of retribution;

(7.8) — provide that no legal or administrative obstacle stands in the way of unimpeded access to the media on a non-discriminatory basis for all political groupings and individuals wishing to participate in the electoral process;

(7.9) — ensure that candidates who obtain the necessary number of votes required by law are duly installed in office and are permitted to remain in office until their term expires or is otherwise brought to an end in a manner that is regulated by law in conformity with democratic parliamentary and constitutional procedures.

(8) The participating States consider that the presence of observers, both foreign and domestic, can enhance the electoral process for States in which elections are taking place. They therefore invite observers from any other CSCE participating States and any appropriate

private institutions and organizations who may wish to do so to observe the course of their national election proceedings, to the extent permitted by law. They will also endeavour to facilitate similar access for election proceedings held below the national level. Such observers will undertake not to interfere in the electoral proceedings.».

## Annex II

### Seminar of experts on democratic institutions

#### I. Agenda

##### 1. Formal opening of the Seminar.

Address by a representative of the host country.

##### 2. Opening statements by representatives of the participating States.

##### 3. Contributions by the Council of Europe and the Commission «Democracy Through Law».

4. Discussion of ways and means of consolidating and strengthening viable democratic institutions in participating States, including comparative studies of legislation on human rights and fundamental freedoms, drawing inter alia upon the experience acquired by the Council of Europe and the activities of the Commission «Democracy through Law».

##### 5. Closing statements by representatives of the participating States and summing up.

##### 6. Formal closure of the Seminar.

#### II. Timetable and other organizational modalities

1. The Seminar will open on Monday, 4 November 1991, at 3 p.m., in Oslo. It will close on Friday, 15 November 1991.

2. All Plenary meetings will be open. The meetings of the Study Groups will be closed.

3. Agenda items 1, 2, 3, 5 and 6 will be dealt with in the Plenary.

4. Agenda item 4 will be dealt with in the Plenary as well as in the following three Study Groups:

##### \*Study Group A:

- Constitutional reforms
- The rule of law and independent courts
- Division of power between legislative, executive and judicial authorities

##### \*\*Study Group B:

- The organization of elections
- The organization of political parties
- The organization of independent non-governmental organizations (trade unions, employers' organizations)
- The role of the media

##### \*\*\*Study Group C:

- Comparative studies of legislation in the area of human rights and fundamental freedoms.

5. Meetings of the Plenary and of the Study Groups will be held according to the attached work programme. The work programme may be modified by consensus.

Opening statements by representatives of the participating States should, as a rule, not exceed 12 minutes per delegation and will be held in the following order: Switzerland, Iceland, Sweden, Poland, Portugal, Holy See, Finland, Austria, Bulgaria, Cyprus, Turkey, Germany, United States of America, San Marino, Monaco, Czech and Slovak Federal Republic, Luxembourg, Romania, Ireland, Liechtenstein, United Kingdom, Greece, France, Denmark, Belgium, Yugoslavia, Canada, Norway, Malta, Spain, Union of Soviet Socialist Republics, Netherlands, Italy, Hungary.

6. Prior to the opening of the Seminar, delegations are encouraged to circulate through the Executive Secretariat written contributions on the issues to be dealt with in the Study Groups.

7. The Council of Ministers will take into account the summing up carried out under item 5 of the agenda.

8. At the opening and closing Plenary meetings, the Chair will be taken by a representative of the host country. After the opening Plenary meeting, the Chair will be taken in daily rotation, in French alphabetical order, starting with a representative of the United States of America.

9. The Chair at the opening meetings of the Study Groups will be taken by a representative of the host country. Thereafter, the Chair will be taken in daily rotation, in French alphabetical order starting

- in Study Group A with a representative of Monaco;

- in Study Group B with a representative of Romania;

- in Study Group C with a representative of Malta.

10. In conformity with paragraph 74 of the Final Recommendations of the Helsinki Consultations, the Government of Norway will designate an Executive Secretary. This designation will be subject to approval by the participating States.

11. The other rules of procedure, the working methods and the scale of distribution of the expenses of the CSCE will, mutatis mutandis, be applied to the Seminar.

### Work programme

| 1st WEEK  | Monday | Tuesday | Wednesday | Thursday | Friday |
|-----------|--------|---------|-----------|----------|--------|
| Morning   | PL     | SG A    | SG C      | SG B     |        |
| Afternoon | PL     | PL      | SG B      | SG A     | SG C   |
| 2nd WEEK  | Monday | Tuesday | Wednesday | Thursday | Friday |
| Morning   | PL     | SG B    | SG A      | SG C     | PL     |
| Afternoon | SG A   | SG C    | SG B      | PL       |        |

## Annex III.

### Meeting of experts on national minorities

#### I. Agenda

##### 1. Formal opening of the Meeting.

Address by representative of the participating States.

##### 2. Opening statements by representatives of the participating states.

##### 3. Contribution by the Council of Europe.

4. Thorough discussion on the issue of national minorities and of the rights of persons belonging to them, with due attention to the diversity of situations and to the legal, historical, political and economic backgrounds:

(a) exchange of views on practical experience, in particular on national legislation, democratic institutions, international instruments and other possible forms of co-operation;

(b) review of the implementation of the relevant CSCE commitments and consideration of the scope for the improvement of relevant standards;

(c) consideration of new measures aimed at improving the implementation of the aforementioned commitments.

##### 5. Closing statements by representatives of the participating States and summing up.

##### 6. Formal closure of the Meeting.

#### II. Timetable and other organizational modalities

1. The Meeting will open on Monday, 1 July 1991, at 3 p.m., in Geneva. It will close on Friday, 19 July 1991.

2. The meetings of the Plenary will be open. The meetings of the Subsidiary Working Bodies will be closed.

3. Agenda items 1, 2, 3, 5 and 6 will be dealt with in the Plenary.

4. Agenda item 4 will be dealt with in three Subsidiary Working Bodies (established according to the 3 sub-items) in a structured and balanced way. Agenda item 4 will also be dealt with in the Plenary meetings.

5. Meetings of the Plenary and of the Subsidiary Working Bodies will be held according to the attached work programme.

6. Opening statements by representatives of the participating States should, as a rule, not exceed 15 minutes per delegation and will be held in the following order: Yugoslavia, Iceland, Hungary, Bulgaria, San Marino, Cyprus, United Kingdom, United States of America, Malta, Belgium, Netherlands, Romania, Holy See, Ireland, Poland, Sweden, Italy, Portugal, Spain, Turkey, Czech and Slovak Federal



Republic, Germany, Canada, Monaco, Luxembourg, Greece, Austria, Switzerland, Union of Soviet Socialist Republics, France, Finland, Liechtenstein, Norway, Denmark.

7. Participants are encouraged to circulate written contributions on the subjects for consideration in one or more of the working languages of the CSCE prior to the Meeting through the Executive Secretary to all other participating States in order to allow a thorough preparation of the relevant discussions.

8. The Council of Ministers will take into account the summing up carried out under Agenda item 5.

9. At the opening and closing Plenary meetings, the Chair will be taken by a representative of the host country. After the opening meeting, the Chair will be taken in daily rotation, in French alphabetical order of the participating States, starting with a representative of Ireland.

10. The Chair at the opening meetings of the Subsidiary Working Bodies will be taken by a representative of the host country. Thereafter, the Chair will be taken in daily rotation, in French alphabetical order starting:

- in Subsidiary Working Body A with a representative of Switzerland;
- in Subsidiary Working Body B with a representative of France;
- in Subsidiary Working Body C with a representative of Romania.

11. In conformity with paragraph 74 of the Final Recommendations of the Helsinki Consultations, the Government of Switzerland will designate an Executive Secretary. This designation will be subject to approval by the participating States.

12. The other rules of procedure, the working methods and the scale of distribution of the expenses of the CSCE will, mutatis mutandis, be applied the Meeting of Experts on National Minorities.

#### Work programme

| 1st WEEK  | Monday | Tuesday | Wednesday | Thursday | Friday |
|-----------|--------|---------|-----------|----------|--------|
| Morning   |        | PL      | SWB A     | SWB A    | SWB C  |
| Afternoon | PL     | PL      | SWB A     | SWB B    | SWB A  |
| 2nd WEEK  | Monday | Tuesday | Wednesday | Thursday | Friday |
| Morning   | PL     | SWB C   | SWB C     | SWB B    | SWB B  |
| Afternoon | SWB B  | SWB B   | SWB A     | SWB C    | SWB C  |
| 3rd WEEK  | Monday | Tuesday | Wednesday | Thursday | Friday |
| Morning   | SWB B  | SWB B   | SWB A     | SWB C    | PL     |
| Afternoon | SWB C  | SWB C   | SWB B     | PL       |        |

#### ΧΑΡΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΗ

ΠΑΡΙΣΙ 1990

Διάσκεψη Κορυφής των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων των Κρατών που συμμετέχουν στη Διάσκεψη για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (ΔΑΣΕ): Ομόσπονδη Δημοκρατία της Γερμανίας, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Καναδάς, Κύπρος, Δανία, Ισπανία, Φιλανδία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ιταλία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Μονακό, Νορβηγία, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογα-

λία, Ρουμανία, Σαν Μαρίνο, Αγία Έδρα, Σουηδία, Ελβετία, Τσεχοσλοβακία, Τουρκία, Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών και Γιουγκοσλαβία.

Παρίσι, 19-21 Νοεμβρίου 1990

#### ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Εμείς, οι αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων των Κρατών που συμμετέχουν στη Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, συνήλθαμε στο Παρίσι σε περίοδο βαθειάς αλλαγής και ιστορικών προσδοκιών. Η εποχή της αντιπαράθεσης και του διχασμού στην Ευρώπη έχει παρέλθει. Δηλώνουμε ότι στο εξής οι σχέσεις μας θα βασίζονται στο σεβασμό και τη συνεργασία.

Η Ευρώπη απελευθερώνεται από την κληρονομία του παρελθόντος. Το θάρρος των ανδρών και των γυναικών, η δύναμη της θέλησης των λαών και η δύναμη των ιδεών της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι εγκαίνισαν μία νέα εποχή δημοκρατίας, ειρήνης και ενότητας στην Ευρώπη.

Από εμάς εξαρτάται σήμερα η πραγματοποίηση των ελπίδων και των προσδοκιών που οι λαοί μας έθρεφαν για δεκαετίες: μία διαρκής προσήλωση στη δημοκρατία που θεμελιώνεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες· ευημερία μέσω οικονομικής ελευθερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης· και ίση ασφάλεια για όλες τις χώρες μας.

Οι δέκα Αρχές της Τελικής Πράξης θα μας καθοδηγήσουν προς το φιλόδοξο αυτό σκοπό, όπως ακριβώς καθοδηγήσαν την πορεία μας για καλύτερες σχέσεις κατά τη διάρκεια των τελευταίων δέκα πέντε ετών. Η πλήρης εφαρμογή όλων των υποχρεώσεων της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη θα πρέπει να χρησιμεύσει ως θεμέλιο των πρωτοβουλιών που παίρνουμε σήμερα για να μπορέσουν τα έθνη μας να ζήσουν όπως αυτά επιθυμούν.

Ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία και Κράτος Δικαίου.

Αναλαμβάνουμε την υποχρέωση να οικοδομήσουμε, να παγιώσουμε και να ενδυναμώσουμε τη δημοκρατία ως μοναδικό σύστημα διακυβέρνησης των εθνών μας. Προς τούτο, θα συμμορφωθούμε με τα ακόλουθα:

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες είναι συμφύη σε κάθε ανθρώπινο όν, είναι δε αναφαίρετα και διασφαλίζονται από το νόμο. Η πρωταρχική υποχρέωση των κυβερνήσεων είναι η προστασία και η προαγωγή τους. Η τήρηση και πλήρης άσκησή τους είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης.

Η δημοκρατική κυβέρνηση στηρίζεται στη θέληση του λαού, που εκφράζεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα με ελεύθερες και ανόθευτες εκλογές. Η δημοκρατία βασίζεται στο σεβασμό τού ανθρώπου και του Κράτους Δικαίου. Αποτελεί τον καλύτερο εγγυητή της ελευθερίας της έκφρασης, της ανοχής έναντι όλων των κοινωνικών ομάδων και της ισότητας των ευκαιριών για τον καθένα.

Η δημοκρατία, λόγω του αντιπροσωπευτικού και πολυφωνικού χαρακτήρα της, προϋποθέτει υπευθυνότητα έναντι του εκλογικού σώματος, υποχρέωση για τις δημόσιες αρχές να συμμορφώνονται με το νόμο και αμερόληπτη απονομή της δικαιοσύνης. Ουδείς είναι υπέρνω του νόμου.

Διαβεβαιώνουμε ότι, αδιακρίτως, κάθε άτομο έχει δικαίωμα: στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας ή πεποίθησης, στην ελευθερία έκφρασης, στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και συνέρχεσθαι ειρηνικώς, στην ελευθερία της κίνησης, ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί: σε αυθαίρετη σύλληψη ή κράτηση, σε βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, ο καθένας έχει επίσης το δικαίωμα: να γνωρίζει και να ασκεί τα δικαιώματά του, να συμμετέχει σε ελεύθερες και ανόθευτες εκλογές, να δικάζεται δίκαια και δημόσια εάν κατηγορείται για αδίκημα, να έχει μόνος ή συνεταιρικά το δικαίωμα να αποκτήσει την ιδιοκτησία και να λειτουργεί ιδιωτική επιχείρηση, να απολαμβάνει τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματά του.

Διαβεβαιώνουμε ότι η εθνική, πολιτιστική, γλωσσική και θρησκευτική ταυτότητα των εθνικών μειονοτήτων θα προστατεύεται και ότι τα πρόσωπα που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα, να διατηρούν και να αναπτύσσουν την ταυτότητα

\* Ο σεβασμός τους αποτελεί ουσιώδη ασφαλιστική δικλείδα έναντι ενός υπερβολικά ισχυρού Κράτους.

αυτή αδιακρίτως και με πλήρη ισότητα ενώπιον του νόμου.

Θα μεριμνούμε ώστε ο καθένας να απολαμβάνει αποτελεσματικής ενδίκης προστασίας, σε επίπεδο εθνικό ή διεθνές, έναντι οποιαδήποτε παραβίασης των δικαιωμάτων του.

Ο πλήρης σεβασμός αυτών των αρχών αποτελεί το θεμέλιο λίθο επί του οποίου θα προσπαθήσουμε να οικοδομήσουμε τη νέα Ευρώπη.

Τα κράτη μας θα συνεργάζονται και θα υποστηρίζονται αμοιβαίως ώστε να μην ανατραπούν τα δημοκρατικά αυτά κεκτημένα.

#### Οικονομική Ελευθερία και Ευθύνη.

Η οικονομική ελευθερία, η κοινωνική δικαιοσύνη και η περιβαλλοντική ευθύνη είναι απαραίτητες για την ευημερία.

Η ελεύθερη βούληση του ατόμου, που ασκείται σε δημοκρατικό καθεστώς και προστατεύεται από το Κράτος Δικαίου, αποτελεί την απαραίτητη βάση για επιτυχή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Θα ενθαρρύνουμε την οικονομική δραστηριότητα που σέβεται και υποστηρίζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Η ελευθερία και η πολιτική πολυφωνία πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την επιδίωξη του κοινού στόχου μας, ο οποίος είναι η ανάπτυξη των οικονομιών αγοράς ενόψει μιας διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης, ευημερίας, κοινωνικής δικαιοσύνης, ανάπτυξης της απασχόλησης και ορθολογικής χρησιμοποίησης των οικονομικών πόρων. Είναι σημαντικό και προς το συμφέρον όλων μας, η επιτυχία της μετάβασης στην οικονομία της αγοράς από χώρες που κάνουν προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή. Η επιτυχία αυτή θα μας επιτρέπει να απολαύσουμε από κοινού ένα υψηλότερο επίπεδο ευημερίας, πράγμα που αποτελεί κοινό μας σκοπό. Θα συνεργαστούμε προς την κατεύθυνση αυτή.

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί κοινή ευθύνη όλων των εθνών μας. Στηρίζοντας τις προσπάθειες στον τομέα αυτό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψη την επείγουσα ανάγκη για μια κοινή και σε ευρύτερη κλίμακα δράση.

#### Φιλικές σχέσεις μεταξύ των Συμμετεχόντων Κρατών.

Τώρα που μία νέα εποχή ξημερώνει για την Ευρώπη, είμαστε αποφασισμένοι να αναπτύξουμε και να ενισχύσουμε τις φιλικές σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κρατών, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και του Καναδά, και να προάγουμε τη φιλία μεταξύ των λαών μας.

Προκειμένου να διατηρήσουμε και να προάγουμε τη δημοκρατία, την ειρήνη και την ενότητα στην Ευρώπη, αναλαμβάνουμε επίσημα την υποχρέωση να διαφυλάττουμε πλήρως τις δέκα Αρχές της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι. Διακηρύσσουμε τη συνεχή ισχύ των δέκα Αρχών και την αποφασιστικότητά μας να τις δέσουμε σε εφαρμογή. Όλες οι Αρχές εφαρμόζονται εξίσου και ανεπιφύλακτα, και η ερμηνεία κάθε μιας από αυτές γίνεται λαμβάνοντας υπόψη και τις άλλες. Αποτελούν τη βάση των σχέσεών μας.

Σύμφωνα με τις υποχρεώσεις μας όπως αυτές απορρέουν από το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και σύμφωνα με τις υποχρεώσεις μας βάσει της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι, επαναλαμβάνουμε ότι είμαστε αποφασισμένοι να απεχθόμαστε από την απειλή ή χρήση βίας κατά της εδαφικής ακεραιότητας ή πολιτικής ανεξαρτησίας κάθε Κράτους, και να μην ενεργούμε με οποιοδήποτε άλλο, ασυμβίβαστο με τις αρχές ή τους σκοπούς των κειμένων αυτών τρόπο. Υπενθυμίζουμε ότι η μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, συνιστά παραβίαση του διεθνούς δικαίου.

Επαναβεβαιώνουμε την υποχρέωσή μας να επιλύσουμε τις διαφορές με ειρηνικά μέσα. Αποφασίζουμε να αναπτύξουμε μηχανισμούς πρόληψης και επίλυσης των συγκρούσεων μεταξύ των συμμετεχόντων Κρατών.

Με το τέλος της διαίρεσης της Ευρώπης, θα προσπαθήσουμε να προσδώσουμε στις σχέσεις μας σε ό,τι αφορά τα ζητήματα ασφάλειας νέα ποιότητα, σεβόμενοι ταυτόχρονα πλήρως την ελευθερία επιλογής του καθενός στον τομέα αυτό. Η ασφάλεια είναι αδιαίρετη και η ασφάλεια κάθε συμμετέχοντος Κράτους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με εκείνη όλων των υπολοίπων. Συνεπώς, αναλαμβάνουμε την υποχρέωση να συνεργαστούμε για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της ασφάλειας μεταξύ μας καθώς και για την προώθηση του ελέγχου των εξοπλισμών και του αφοπλισμού.

Καλωσ্বরίζουμε την Κοινή Διακήρυξη Είκοσι Δύο Κρατών για την βελτίωση των σχέσεών τους.

Οι σχέσεις μας θα βασίζονται επί της κοινής από μέρους μας προσήλωσης στις δημοκρατικές αξίες και στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Είμαστε πεπεισμένοι ότι προκειμένου να ενισχύ-

σουμε την ειρήνη και την ασφάλεια μεταξύ των Κρατών μας, η προώθηση της δημοκρατίας και ο σεβασμός για και η αποτελεσματική άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι απαραίτητες. Επαναβεβαιώνουμε τα ίδια δικαιώματα των λαών και το δικαίωμα αυτοδιάθεσης τους σύμφωνα με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και με τους σχετικούς κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αναφέρονται στην εδαφική ακεραιότητα των Κρατών.

Είμαστε αποφασισμένοι να εντατικοποιήσουμε τις πολιτικές διαβουλεύσεις και να διευρύνουμε τη συνεργασία για την επίλυση των οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών, πολιτιστικών και ανθρωπιστικών προβλημάτων. Η κοινή αυτή απόφαση και η αυξανόμενη αλληλεξάρτησή μας θα συμβάλουν στο να υπερνικήσουμε τη δυσπιστία δεκαετιών, να αυξήσουμε τη σταθερότητα και να οικοδομήσουμε μια ενωμένη Ευρώπη.

Επιθυμούμε να αποτελεί η Ευρώπη πηγή ειρήνης, ανοιχτή στο διάλογο και στη συνεργασία με τις άλλες χώρες, ευνοϊκή στις ανταλλαγές και συμμετέχοντας στην αναζήτηση κοινών απαντήσεων στις προκλήσεις του μέλλοντος.

#### Ασφάλεια

Οι φιλικές σχέσεις ανάμεσά μας θα ωφεληθούν από την εδραίωση της δημοκρατίας και της βελτιωμένης ασφάλειας.

Χαιρετίζουμε την υπογραφή από είκοσι δύο συμμετέχοντα Κράτη της Συνθήκης για τις Συμβατικές Ένοπλες Δυνάμεις στην Ευρώπη, που θα οδηγήσει σε μειωμένα επίπεδα ενόπλων δυνάμεων. Υποστηρίζουμε την υιοθέτηση μιας νέας ουσιαστικής σειράς Μέτρων Εμπιστοσύνης και Οικοδόμησης της Ασφάλειας που θα οδηγήσουν σε αυξημένη διαφάνεια και εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των συμμετεχόντων Κρατών. Πρόκειται για σημαντικά βήματα προς μια ενισχυμένη σταθερότητα και ασφάλεια στην Ευρώπη.

Η άνευ προηγουμένου μείωση των ενόπλων δυνάμεων που προκύπτει από τη Συνθήκη για τις Συμβατικές Ένοπλες Δυνάμεις στην Ευρώπη, καθώς και ο νέος τρόπος αντιμετώπισης της ασφάλειας και της συνεργασίας στα πλαίσια της διαδικασίας της ΔΑΣΕ, θα οδηγήσουν σε μια νέα αντίληψη της ασφάλειας στην Ευρώπη και σε μια νέα διάσταση των σχέσεών μας. Στο πλαίσιο αυτό, αναγνωρίζουμε πλήρως την ελευθερία των Κρατών να επιλέγουν τις δικές τους ρυθμίσεις σε θέματα ασφάλειας.

#### Ενότητα

Η Ευρώπη στο σύνολό της και ελεύθερη καλεί σε ένα νέο ξεκίνημα. Προσκαλούμε τους λαούς μας να συμμετέχουν στη μεγάλη αυτή προσπάθεια.

Λαμβάνουμε υπόψη με μεγάλη ικανοποίηση τη Συνθήκη που υπεγράφη στη Μόσχα στις 12 Σεπτεμβρίου 1990 και που αφορά στην Οριστική Διευθέτηση σχετικά με τη Γερμανία και χαιρετίζουμε ειλικρινά το γεγονός ότι ο γερμανικός λαός ενώθηκε για να σχηματίσει ένα ενιαίο Κράτος, σύμφωνα με τις Αρχές της Τελικής Πράξης της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και σε πλήρη συμφωνία με τους γείτονές του. Η πραγματοποίηση της εθνικής ένωσης της Γερμανίας αποτελεί μια σημαντική συμβολή σε μια δίκαιη και διαρκή τάξη ειρήνης σε μια Ευρώπη ενωμένη, δημοκρατική και που έχει συνεισφέρει στη ευθύνη της σε θέματα σταθερότητας, ειρήνης και συνεργασίας.

Η κοινή συμμετοχή Κρατών της Βορείου Αμερικής και της Ευρώπης αποτελεί ένα θεμελιώδες χαρακτηριστικό της ΔΑΣΕ: βρίσκεται στη βάση επιτυχιών που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα και είναι ουσιώδης για το μέλλον της διαδικασίας της ΔΑΣΕ. Η σταθερή προσήλωση σε κοινές αξίες και η κοινή μας κληρονομιά, αποτελούν τους δεσμούς που μας ενώνουν. Με όλη την πλούσια πολυμορφία των εθνών μας, είμαστε ενωμένοι στη δέσμευσή μας να επεκτείνουμε τη συνεργασία μας σε όλους τους τομείς. Οι προκλήσεις με τις οποίες είμαστε αντιμέτωποι δεν είναι δυνατόν ν' αντιμετωπισθούν παρά με κοινή δράση, συνεργασία και αλληλεγγύη.

#### Η ΔΑΣΕ και ο Κόσμος

Το πεπρωμένο των εθνών μας είναι συνδεδεμένο με εκείνο όλων των υπολοίπων εθνών. Στηρίζουμε πλήρως τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και την ενίσχυση του ρόλου του σε ό,τι αφορά στην προώθηση της διεθνούς ειρήνης, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Επιβεβαιώνουμε τη δέσμευσή μας υπέρ των αρχών και των σκοπών των Ηνωμένων Εθνών, όπως κατοχυρώνονται στο Χάρτη και καταδικάζουμε κάθε παραβίαση των αρχών αυτών. Αναγνωρίζουμε με ικανοποίηση τον αυξανόμενο ρόλο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στον κόσμο και την αυξανό-

μενη αποτελεσματικότητά του, κίνητρο της οποίας είναι η βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των Κρατών μας.

Έχοντας συνειδητοποιήσει την οξύτητα των αναγκών μεγάλου μέρους του κόσμου, δεσμευόμαστε να επιδεικνύουμε πνεύμα αλληλεγγύης προς όλες τις υπόλοιπες χώρες. Επομένως, σήμερα, από το Παρίσι, απευθυνόμαστε σε όλα τα έθνη του κόσμου. Είμαστε έτοιμοι να συμμετάσχουμε με οποιοδήποτε και με όλα τα Κράτη σε κοινές προσπάθειες για την προστασία και την προώθηση των κοινών θεμελιωδών ανθρωπίνων αξιών.

#### ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ορμώμενοι από τη σταθερή προσήλωσή μας στην πλήρη εφαρμογή όλων των αρχών και όλων των διατάξεων της ΔΑΣΕ, είμαστε εφεξής αποφασισμένοι να δώσουμε νέα ώθηση σε μια ισορροπημένη και γενική ανάπτυξη της συνεργασίας με σκοπό να ανταποκριθούμε στις ανάγκες και τις προσδοκίες των λαών μας.

#### Ανθρώπινη διάσταση

Δηλώνουμε ότι ο σεβασμός εκ μέρους μας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών είναι αμετάκλητος. Θα εφαρμόζουμε πλήρως και θα οικοδομήσουμε τις σχετικές με την ανθρώπινη διάσταση διατάξεις της ΔΑΣΕ.

Βασίζομενοι στο Κείμενο της Συνόδου της Κοπεγχάγης της Διάσκεψης για την ανθρώπινη διάσταση, θα συνεργαστούμε για την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών και για την προώθηση της εφαρμογής της αρχής του Κράτους Δικαίου. Για το σκοπό αυτό, αποφασίζουμε τη σύγκληση σεμιναρίου εμπειρογνομόνων στο Όσλο από τις 4 έως τις 15 Νοεμβρίου 1991.

Αποφασισμένοι να ενθαρρύνουμε την πολύτιμη συμβολή των εθνικών μειονοτήτων στη ζωή των κοινωνιών μας, αναλαμβάνουμε επιπλέον να βελτιώσουμε τη θέση τους. Επιβεβαιώνουμε εκ νέου τη βαθιά πίστη μας ότι οι φιλικές σχέσεις μεταξύ των λαών μας καθώς και η ειρήνη, η δικαιοσύνη, η σταθερότητα και η δημοκρατία απαιτούν την προστασία της εθνικής, πολιτιστικής, γλωσσικής και θρησκευτικής ταυτότητας των εθνικών μειονοτήτων και τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την προώθηση της ταυτότητας αυτής.

Δηλώνουμε ότι τα σχετικά με τις εθνικές μειονότητες θέματα δεν μπορούν να επιλυθούν κατά τρόπο ικανοποιητικό παρά μέσα σε δημοκρατικά πολιτικά πλαίσια. Αναγνωρίζουμε εξάλλου ότι τα δικαιώματα των προσώπων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες πρέπει να απολαμβάνουν πλήρους σεβασμού ως μέρος των παγκοσμίων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχοντας συνειδητοποιήσει την επείγουσα ανάγκη για αυξημένη συνεργασία όσον αφορά στις εθνικές μειονότητες καθώς και την καλύτερη προστασία αυτών αποφασίζουμε τη σύγκληση συνόδου εμπειρογνομόνων για τις εθνικές μειονότητες, που θα πραγματοποιηθεί στη Γενεύη από 1ης έως 19ης Ιουλίου 1991.

Είμαστε αποφασισμένοι να καταπολεμήσουμε κάθε μορφή φυλετικού και εθνικού μίσους, αντισημιτισμού, ξενοφοβίας και διάκρισης κατά οιοδήποτε, καθώς και δίωξης για θρησκευτικούς ή ιδεολογικούς λόγους.

Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που αναλάβαμε στα πλαίσια της ΔΑΣΕ, υπογραμμίζουμε ότι η ελεύθερη διακίνηση και οι επαφές μεταξύ των πολιτών μας, καθώς και η ελεύθερη διάδοση πληροφοριών και ιδεών, είναι απαραίτητες για τη διατήρηση και ανάπτυξη ελευθέρων κοινωνικών και ανθρωπίνων πολιτισμών. Χαιρετίζουμε το γεγονός της αύξησης του τουρισμού και των επισκέψεων μεταξύ των χωρών μας.

Ο μηχανισμός της ανθρώπινης διάστασης έχει αποδείξει τη χρησιμότητά του και είμαστε επομένως αποφασισμένοι να τον διευρύνουμε έτσι ώστε να συμπεριλάβει νέες διαδικασίες που να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις υπηρεσίες εμπειρογνομόνων ή μια ομάδα κορυφαίων προσωπικοτήτων εμπειρών στα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία μπορούν να εγερθούν σύμφωνα με το μηχανισμό. Θα προνοήσουμε, στο πλαίσιο του μηχανισμού, ώστε τα άτομα να συμμετέχουν στην προστασία των δικαιωμάτων τους. Επομένως, αναλαμβάνουμε να διευρύνουμε περισσότερο τις δεσμεύσεις μας εν προκειμένω, ιδιαίτερα στη Σύνοδο της Μόσχας της Διάσκεψης για την ανθρώπινη διάσταση, χωρίς να επηρεάζονται ανεπιθύμητες υποχρεώσεις στα πλαίσια διεθνών κειμένων τα οποία δεσμεύουν τα Κράτη μας.

Αναγνωρίζουμε τη σημαντική συμβολή του Συμβουλίου της Ευρώπης στην προώθηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, των αρχών της δημοκρατίας και των Κράτους δικαίου, καθώς και στην ανάπτυξη της πολιτιστικής συνεργασίας. Χαιρετίζουμε το ενδιαφέρον που εξεδήλωσαν πολλά συμμετέχοντα Κράτη να προσχωρήσουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κα-

λωσορίζουμε επίσης το γεγονός ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι έτοιμο να θέσει την εμπειρία του στην υπηρεσία της ΔΑΣΕ.

#### Ασφάλεια

Το διαρκώς μεταβαλλόμενο πολιτικό και στρατιωτικό περιβάλλον της Ευρώπης ανοίγει νέες δυνατότητες για κοινές προσπάθειες στον τομέα της στρατιωτικής ασφάλειας. Θα οικοδομήσουμε πάνω στα σημαντικά επιτεύγματα της Συνθήκης για τις Συμβατικές Ένοπλες Δυνάμεις στην Ευρώπη και στα πλαίσια των Διαπραγματεύσεων για τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας. Αναλαμβάνουμε να συνεχίσουμε τις Διαπραγματεύσεις για τα ΜΟΕ σύμφωνα με την ίδια εντολή και να προσπαθήσουμε να τις περατώσουμε μέχρι την κύρια Συνάντηση Συνεχείας της ΔΑΣΕ που θα λάβει χώρα στο Ελσίνκι το 1992. Επίσης χαιρετίζουμε την απόφαση των ενδιαφερομένων συμμετεχόντων Κρατών να συνεχίσουν τη Διαπραγμάτευση για τις Συμβατικές Ένοπλες Δυνάμεις στην Ευρώπη σύμφωνα με την ίδια εντολή και επιδιώκουν να την ολοκληρώσουν μέχρι τη Συνάντηση Συνεχείας της ΔΑΣΕ που θα λάβει χώρα στο Ελσίνκι. Μετά από μια περίοδο εθνικών προετοιμασιών, αποβλέπουμε σε μια περισσότερο δομημένη συνεργασία μεταξύ όλων των συμμετεχόντων Κρατών επί θεμάτων ασφάλειας, και σε συνομιλίες και διαβουλεύσεις μεταξύ των τριαντατεσσάρων συμμετεχόντων Κρατών οι οποίες αποσκοπούν στο ν' αρχίσουν μέχρι το 1992, και την ολοκλήρωση της Συνάντησης Συνεχείας της ΔΑΣΕ που θα λάβει χώρα στο Ελσίνκι, νέες διαπραγματεύσεις για τον αφοπλισμό και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της ασφάλειας, ανοιχτές σε όλα τα Κράτη που συμμετέχουν.

Ζητάμε την όσο το δυνατόν συντομότερη σύναψη της Συνθήκης για μια αποτελεσματικά ελεγχόμενη, καθολική και περιεκτική απαγόρευση των χημικών όπλων, και προτιθέμεθα να είμαστε οι πρώτοι που θα την υπογράψουν.

Επιβεβαιώνουμε τη σπουδαιότητα της πρωτοβουλίας Ανοιχτοί Ουρανοί και ζητούμε την επιτυχή κατάληψη των διαπραγματεύσεων όσον το συντομότερο δυνατό.

Παρόλο ότι η επικείμενη σύγκρουση στην Ευρώπη έχει ελαττωθεί, άλλοι κίνδυνοι απειλούν τη σταθερότητα των κοινωνιών μας. Είμαστε αποφασισμένοι να συνεργαστούμε για να υπερασπίσουμε τους δημοκρατικούς θεσμούς από δραστηριότητες οι οποίες παραβιάζουν την ανεξαρτησία, την κυριαρχία ισότητα ή την εδαφική ακεραιότητα των συμμετεχόντων Κρατών. Αυτές περιλαμβάνουν παράνομες δραστηριότητες που έχουν σχέση με εξώθεν προερχόμενη πίεση, καταναγκασμό και ανατροπή.

Καταδικάζουμε ανεπιφύλακτα, ως εγκληματικές, όλες τις τρομοκρατικές πράξεις, μεθόδους και πρακτικές και εκφράζουμε την αποφασιστικότητά μας να εργασθούμε για την εξάρθρωση της τρομοκρατίας, τόσο διμερώς όσο και μέσω μιας πολυμερούς συνεργασίας. Θα ενώσουμε επίσης τις δυνάμεις μας για να καταπολεμήσουμε την παράνομη διακίνηση των ναρκωτικών.

Έχοντας συνειδητοποιήσει ότι η ειρηνική επίλυση των διαφορών αποτελεί ουσιαστικά συμπλήρωμα του καθήκοντος των Κρατών να απέχουν από απειλές, από τη χρήση βίας, λόγω του ότι και τα δύο αποτελούν ουσιαστικούς παράγοντες για τη διατήρηση και την εδραίωση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, όχι μόνο θα αναζητήσουμε αποτελεσματικούς τρόπους για να αποτρέψουμε, με πολιτικά μέσα, συγκρούσεις οι οποίες πιθανόν να αναφουούν αλλά θα καθορίσουμε επίσης, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, κατάλληλους μηχανισμούς για την ειρηνική επίλυση οιοδήποτε διαφορών που τυχόν προκύψουν. Επομένως, αναλαμβάνουμε να αναζητήσουμε νέες μορφές συνεργασίας στον τομέα αυτό, ιδιαίτερα δε μια σειρά μεθόδων για την ειρηνική επίλυση των διαφορών, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρεωτικής παρέμβασης τρίτου. Τονίζουμε ότι, στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να επωφεληθούμε όσο το δυνατόν περισσότερο της Συνόδου για την Ειρηνική Επίλυση των Διαφορών, που θα συγκληθεί στη Βαλλέττα στις αρχές του 1991. Το Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών θα λάβει υπόψη του την Έκθεση της Βαλλέττα.

#### Οικονομική συνεργασία

Τονίζουμε ότι η οικονομική συνεργασία που θα βασίζεται στην οικονομία της αγοράς αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο των σχέσεών μας και θα συμβάλει στη δημιουργία μιας ευημερούσας και ενωμένης Ευρώπης. Οι δημοκρατικοί θεσμοί και η οικονομική ελευθερία ενθαρρύνουν την οικονομική και κοινωνική πρόοδο, όπως αναγνωρίζεται στο κείμενο της Διάσκεψης της Βόννης για την Οικονομική Συνεργασία, τα αποτελέσματα της οποίας σθεναρά υποστηρίζουμε.

Υπογραμμίζουμε ότι η συνεργασία στον οικονομικό τομέα, στην επιστήμη και στην τεχνολογία αποτελεί σήμερα ένα σημαντικό ακρογωνιαίο λίθο της ΔΑΣΕ. Τα συμμετέχοντα Κράτη πρέπει να εξετάζουν πε-

ριδικώς την πρόοδο και να δίνουν νέες παρορμήσεις στους τομείς αυτών.

Είμαστε πεπεισμένοι ότι η γενική οικονομική συνεργασία θα πρέπει να διευρυνθεί, η ελεύθερη επιχειρηματική δράση να ενθαρρυνθεί, και το εμπόριο να αυξηθεί και να διαφοροποιηθεί σύμφωνα με τους κανόνες της GATT. Θα προωθήσουμε την κοινωνική δικαιοσύνη και πρόοδο και θα βελτιώσουμε τις συνθήκες ευημερίας των λαών μας. Αναγνωρίζουμε, στο πλαίσιο αυτό, τη σπουδαιότητα των αποτελεσματικών πολιτικών για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας.

Επιβεβαιώνουμε την ανάγκη να συνεχίσουμε να στηρίζουμε τις δημοκρατικές χώρες κατά τη μετάβασή τους προς την εγκαθίδρυση της οικονομίας της αγοράς και τη δημιουργία της βάσης για αυτόνομη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, όπως ήδη έχει αναλάβει (να κάνει) η Ομάδα των εικοσιτεσσάρων χωρών. Επιπλέον υπογραμμίζουμε την ανάγκη της καλύτερης ένταξής τους στο διεθνές χρηματοπιστωτικό και οικονομικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής καθυστερών καθώς και ωφελειών.

Θεωρούμε ότι η επηξημένη έμφαση στην οικονομική συνεργασία στο πλαίσιο της διαδικασίας της ΔΑΣΕ θα πρέπει να λάβει υπόψη της τα συμπεριφέροντα των υπό ανάπτυξη συμμετεχόντων Κρατών.

Υπενθυμίζουμε το σύνδεσμο μεταξύ του σεβασμού και της προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και της επιστημονικής προόδου. Η συνεργασία στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας θα παίξει βασικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Πρέπει επομένως να εξελίσσεται προς την κατεύθυνση μιας μεγαλύτερης διάδοσης κατ'άλληλων επιστημονικών και τεχνικών πληροφοριών και γνώσεων, με σκοπό να ξεπεραστεί το τεχνολογικό χάσμα που υπάρχει μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών. Ενθαρρύνουμε επιπλέον τα συμμετέχοντα Κράτη να εργασθούν μαζί ώστε να αναπτύξουν το ανθρώπινο δυναμικό και το πνεύμα της ελεύθερης επιχειρηματικής δράσης.

Είμαστε αποφασισμένοι να δώσουμε την απαραίτητη ώθηση στη συνεργασία μεταξύ των Κρατών μας στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και του τουρισμού για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Χαιρετίζουμε ιδιαίτερα τα πρακτικά για τη δημιουργία άριστων προϋποθέσεων για την οικονομική και ορθολογική ανάπτυξη των πηγών ενέργειας με τη δέουσα προσοχή σε περιβαλλοντικά θέματα.

Αναγνωρίζουμε το σημαντικό ρόλο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην πολιτική και οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης, Διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί όπως η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμ. Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ), τα όργανα του BRETTON WOODS, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) και το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (ΔΕΕ) έχουν επίσης ένα σημαντικό έργο να επιτελέσουν για την προώθηση της οικονομικής συνεργασίας, που θα ενισχυθεί ακόμα περισσότερο με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (ΕΤΑΑ). Προκειμένου να επιδιώξουμε τους στόχους μας, τονίζουμε την ανάγκη για αποτελεσματικό συντονισμό των δραστηριοτήτων των οργανισμών αυτών και δίνουμε έμφαση στην ανάγκη εξεύρεσης μεθόδων που θα επιτρέπουν σε όλα τα Κράτη μας να συμμετέχουν στις δραστηριότητες αυτές.

#### Περιβάλλον

Αναγνωρίζουμε την επείγουσα ανάγκη ν' αντιμετωπίσουμε προβλήματα του περιβάλλοντος και τη σπουδαιότητα των ατομικών και από κοινού προσπαθειών στον τομέα αυτό. Υποσχόμεθα να εντείνουμε τις προσπάθειες για την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντός μας, ώστε να αποκατασταθεί και να διατηρηθεί μία ορθή οικολογική ισορροπία στον αέρα, στο νερό και στο έδαφος. Είμαστε επομένως αποφασισμένοι να επωφεληθούμε πλήρως της ΔΑΣΕ ως πλαισίου για τη διατύπωση κοινών οικολογικών υποχρεώσεων των σκοπών και κατ' αυτόν τον τρόπο να συνεχίσουμε το έργο που αντικατοπτρίζεται στην Έκθεση της Συνάντησης της Σόφιας για την προστασία του Περιβάλλοντος.

Δίνουμε έμφαση στο σημαντικό ρόλο μιας καλά ενημερωμένης κοινωνίας στο να διευκολύνει το κοινό και τους ιδιώτες να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για τη βελτίωση του περιβάλλοντος. Για το σκοπό αυτό, δεσμευόμεθα να προωθήσουμε την ευαισθητοποίηση του κοινού και την εκπαίδευση του κοινού σε θέματα περιβάλλοντος καθώς και τη δημόσια ενημέρωση σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της πολιτικής, του σχεδιασμού και των προγραμμάτων.

Δίνουμε προτεραιότητα στην εισαγωγή καθαρής και με λιγότερα απόβλητα τεχνολογίας, συνειδητοποιώντας την ανάγκη να υποστηρίξουμε τις χώρες που δε διαθέτουν ακόμα ίδια μέσα για λήψη κατάλλη-

λων μέτρων.

Υπογραμμίζουμε ότι οι σχετικές με το περιβάλλον πολιτικές θα έπρεπε να υποστηρίζονται από κατάλληλα νομοθετικά μέτρα και διοικητικές δομές ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή τους.

Τονίζουμε την ανάγκη για νέα μέτρα που θα εξασφαλίζουν τη συστηματική εκτίμηση της συμμόρφωσης με τις υπάρχουσες δεσμεύσεις και επιπλέον για την ανάπτυξη πιο φιλόδοξων δεσμεύσεων σχετικά με τη γνωστοποίηση και ανταλλαγή πληροφοριών για την κατάσταση του περιβάλλοντος και τους ενδεχόμενους περιβαλλοντικούς κινδύνους. Χαιρετίζουμε επίσης τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος (ΕΓΠ).

Χαιρετίζουμε τις επιχειρησιακές δραστηριότητες, τις μελέτες που έχουν ως άξονα την επίλυση προβλημάτων και την ανάλυση των πολιτικών σε διάφορους υπάρχοντες διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος όπως το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP), η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ) και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Δίνουμε έμφαση στην ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας τους για τον αποτελεσματικό συντονισμό τους.

#### Πολιτισμός

Αναγνωρίζουμε την ουσιαστική συμβολή του κοινού μας Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και των κοινών μας αξιών στην υπερνίκηση της διαίρεσης της ηπείρου. Συνεπώς, υπογραμμίζουμε την προσήλωσή μας στη δημιουργική ελευθερία και στην προστασία και την προώθηση της πολιτιστικής και πνευματικής κληρονομιάς μας, σ' όλο τη τον πλούτο και την ποικιλία.

Λόγω των προσφάτων αλλαγών στην Ευρώπη, τονίζουμε την ιδιαίτερη σπουδαιότητα του Συμποσίου της Κρακοβίας και προσβλέπουμε στην εξέταση κατά τη διάρκεια του των κατευθυντηρίων γραμμών για μια ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα του πολιτισμού. Καλούμε το Συμβούλιο της Ευρώπης να συμβάλει στο Συμπόσιο αυτό.

Για να προωθήσουμε μεγαλύτερη οικειότητα μεταξύ των λαών μας, ευνοούμε τη δημιουργία πνευματικών κέντρων στις πόλεις άλλων συμμετεχόντων Κρατών καθώς και περισσότερη συνεργασία στον οπτικοακουστικό τομέα και στις ευρύτερες ανταλλαγές στους τομείς της μουσικής, του θεάτρου, της λογοτεχνίας και των τεχνών.

Αποφασίζουμε να καταβάλουμε ιδιαίτερες προσπάθειες στο πλαίσιο των εθνικών μας πολιτικών για να προωθήσουμε την καλύτερη κατανόηση, κυρίως ανάμεσα στους νέους, μέσω πολιτιστικών ανταλλαγών, συνεργασίας σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και, ειδικότερα, μέσω της διδασκαλίας και της εξάσκησης στις γλώσσες άλλων συμμετεχόντων Κρατών. Προτιθέμεθα να εξετάσουμε τα πρώτα αποτελέσματα της δράσης αυτής κατά τη Συνάντηση Συνεχείας του Ελσίνκι το 1992.

#### Μετανάστες - Εργάτες

Αναγνωρίζουμε ότι τα σχετικά με τους μετανάστες - εργάτες και τις οικογένειές τους που διαμένουν νόμιμα στις χώρες υποδοχής ζητήματα έχουν οικονομικές, πολιτιστικές και κοινωνικές πλευρές, καθώς και την ανθρώπινη διάστασή τους. Επιβεβαιώνουμε ότι η προστασία και η προώθηση των δικαιωμάτων τους καθώς και η εφαρμογή σχετικών διεθνών υποχρεώσεων, άπτονται του κοινού μας ενδιαφέροντος.

#### Μεσόγειος

Θεωρούμε ότι οι πρόσφατες ριζικές πολιτικές αλλαγές που συνέβησαν στην Ευρώπη έχουν θετική επίπτωση στην περιοχή της Μεσογείου. Θα συνεχίσουμε επομένως τις προσπάθειές μας για την ενίσχυση της ασφάλειας και της συνεργασίας στη Μεσόγειο, ως σημαντικού παράγοντα σταθερότητας στην Ευρώπη. Χαιρετίζουμε την Έκθεση της Συνάντησης της PALMA DE MALLORCA σχετικά με τη Μεσόγειο, το αποτέλεσμα της οποίας όλοι υποστηρίζουμε.

Εκφράζουμε την ανησυχία μας για τις συνεχιζόμενες εντάσεις στην περιοχή, και ανανεώνουμε την αποφασιστικότητά μας να εντείνουμε τις προσπάθειες για την εξεύρεση, σε ειρηνικά μέσα, δίκαιων, βιώσιμων και μόνιμων λύσεων στα εκκρεμή ακανόνιστα προβλήματα, που θα βασίζονται στο σεβασμό των Αρχών της Τελικής Πρόξης.

Επιθυμούμε να προωθήσουμε ευνοϊκές συνθήκες για μια αρμονική ανάπτυξη και πολυμορφία σχέσεων με τα μη συμμετέχοντα στη ΔΑΣΕ Μεσογειακά Κράτη. Θα επιδιωχθεί η ενισχυμένη συνεργασία με τα Κράτη αυτά με σκοπό την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, και ως εκ τούτου, την ενίσχυση της σταθερότητας στην περιοχή. Για το σκοπό αυτό θα αγωνισθούμε με τις χώρες αυτές, προς μία ουσιαστική μείωση του οικονομικού χάσματος μεταξύ της Ευρώπης και των Μεσογειακών γειτόνων της.

## Μη-κυβερνητικοί οργανισμοί

Υπενθυμίζουμε το σπουδαίο ρόλο που οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί, οι θρησκευτικές και άλλες ομάδες και οι ιδιώτες έχουν διαδραματίσει στην πραγματοποίηση των σκοπών της ΔΑΣΕ και διευκολύνουμε περαιτέρω τις δραστηριότητές τους για την εφαρμογή των υποχρεώσεων της ΔΑΣΕ από τα συμμετέχοντα Κράτη. Αυτοί οι οργανισμοί, οι ομάδες και οι ιδιώτες πρέπει να αναμειχθούν, με τον κατάλληλο τρόπο, στις δραστηριότητες και τις νέες δομές της ΔΑΣΕ προκειμένου να εκπληρώσουν τα σημαντικά τους καθήκοντα.

## Νέες δομές και θεσμοί της Διαδικασίας της ΔΑΣΕ

Οι κοινές μας προσπάθειες για την εδραίωση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του Κράτους δικαίου, για την ενίσχυση της ειρήνης και την προώθηση της ενότητας στην Ευρώπη απαιτούν μια νέα ποιότητα πολιτικού διαλόγου και συνεργασίας και, συνεπώς, ανάπτυξη των δομών της ΔΑΣΕ.

Η εντατικοποίηση των μεταξύ μας διαβουλεύσεων σε όλα τα επίπεδα είναι πρωταρχικής σημασίας για τη διαμόρφωση των μελλοντικών σχέσεων μας. Για το σκοπό αυτό αποφασίζουμε τα εξής:

Εμείς, οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων, θα συναντηθούμε την επόμενη φορά στο Ελσίνκι επ' ευκαιρία της Συνάντησης Συνεχείας της ΔΑΣΕ το 1992. Κατόπιν, θα συναντηθούμε επ' ευκαιρία μεταγενέστερων συναντήσεων συνεχείας.

Οι επί εξωτερικών Υπουργοί μας θα συναντώνται, ως Συμβούλιο, τακτικά τουλάχιστον άπαξ του έτους. Οι συναντήσεις αυτές θα αποτελούν το κύριο FORUM πολιτικών διαβουλεύσεων εντός του πλαισίου της διαδικασίας της ΔΑΣΕ. Το Συμβούλιο θα εξετάζει θέματα σχετικά με τη Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και θα λαμβάνει τις κατάλληλες αποφάσεις.

Η πρώτη συνεδρίαση του Συμβουλίου θα λάβει χώρα στο Βερολίνο.

Μία Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων θα προετοιμάζει τις συναντήσεις του Συμβουλίου και θα εκτελεί τις αποφάσεις του. Η Επιτροπή θα εξετάζει τρέχοντα ζητήματα και θα μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που θα έχουν τη μορφή συστάσεων προς το Συμβούλιο.

Συμπληρωματικές συναντήσεις των εκπροσώπων των συμμετεχόντων Κρατών θα μπορούν να συμφωνηθούν για τη συζήτηση θεμάτων επείγοντος ενδιαφέροντος.

Το Συμβούλιο θα μελετά τη θέσπιση διατάξεων για τη σύγκληση συναντήσεων της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων σε επείγουσες περιπτώσεις.

Συναντήσεις άλλων Υπουργών μπορούν να συμφωνηθούν από τα συμμετέχοντα Κράτη.

Προκειμένου να παράσχουμε διοικητική υποστήριξη για τις διαβουλεύσεις αυτές, ιδρύουμε μία Γραμματεία στην Πράγα.

Οι Συναντήσεις Συνεχείας των συμμετεχόντων Κρατών θα λαμβάνουν χώρα, κατά κανόνα, κάθε δύο έτη ώστε να επιτρέπεται στα συμμετέχοντα Κράτη να εκτιμούν τις εξελίξεις, να εξετάζουν την εφαρμογή των ανειλημμένων εκ μέρους τους υποχρεώσεων τους και να εξετάζουν περαιτέρω βήματα στο πλαίσιο της διαδικασίας της ΔΑΣΕ.

Αποφασίζουμε να δημιουργήσουμε ένα Κέντρο Πρόληψης Συγκρούσεων στη Βιέννη, το οποίο θα επικουρεί το Συμβούλιο στο ζήτημα της μείωσης του κινδύνου συγκρούσεων.

Αποφασίζουμε να ιδρύσουμε ένα Γραφείο Ελεύθερων Εκλογών στη Βαρσοβία, ώστε να διευκολύνονται οι επαφές και η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με τις εκλογές εντός των συμμετεχόντων Κρατών.

Αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο που οι κοινοβουλευτικοί μπορούν να διαδραματίσουν στη διαδικασία της ΔΑΣΕ, επιθυμούμε μια ευρύτερη κοινοβουλευτική ανάμιξη στη ΔΑΣΕ, κυρίως μέσω της δημιουργίας μιας κοινοβουλευτικής συνέλευσης της ΔΑΣΕ που θα περιλαμβάνει μέλη των κοινοβουλίων από όλα τα συμμετέχοντα Κράτη. Για το σκοπό αυτό, συστήνουμε να γίνουν επαφές σε κοινοβουλευτικό επίπεδο για να συζητηθεί το πεδίο των δραστηριοτήτων, οι μέθοδοι εργασίας και οι διαδικαστικοί κανόνες μιας τέτοιας κοινοβουλευτικής δομής της ΔΑΣΕ, αντλώντας από την υπάρχουσα εμπειρία και το έργο που έχει ήδη αναληφθεί στο πεδίο αυτό.

Καλούμε τους Υπουργούς μας των Εξωτερικών να εξετάσουν εκ νέου το θέμα αυτό με την ευκαιρία της πρώτης τους συνάντησης ως Συμβούλιο.

Διαδικαστικές και οργανωτικές διατυπώσεις σχετικές με ορισμένες διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Χάρτα των Παρισίων για μία νέα

Ευρώπη εκτίθενται στο Συμπληρωματικό Κείμενο που υιοθετείται μαζί με τη Χάρτα των Παρισίων.

Εμπιστευόμεθα το Συμβούλιο να λάβει επιπρόσθετα μέτρα που τυχόν θα απαιτηθούν για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή των αποφάσεων που περιλαμβάνονται στο παρόν κείμενο καθώς και στο Συμπληρωματικό Κείμενο και να εξετάσουν τη δυνατότητα περαιτέρω προσπαθειών για την ενίσχυση της ασφάλειας και της συνεργασίας στην Ευρώπη. Το Συμβούλιο μπορεί να υιοθετεί οποιαδήποτε τροπολογία στο συμπληρωματικό κείμενο την οποία κρίνει αρμόζουσα.

Το πρωτότυπο της Χάρτας των Παρισίων για μια Νέα Ευρώπη, συνταγμένο στα Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Ρωσικά και Ισπανικά, θα διαβιβασθεί στη Κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία θα το φυλάξει στα αρχεία της. Καθένα από τα συμμετέχοντα Κράτη θα λάβει από την Κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας ένα ακριβές αντίγραφο της Χάρτας των Παρισίων.

Το κείμενο της Χάρτας των Παρισίων θα δημοσιευθεί σε κάθε συμμετέχον κράτος, το οποίο θα το διαδώσει και θα το καταστήσει όσο το δυνατόν ευρύτερα γνωστό.

Η Κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας παρακαλείται να διαβιβάσει στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, με σκοπό τη διανομή του σε όλα τα μέλη του Οργανισμού ως επισήμου εγγράφου των Ηνωμένων Εθνών, το κείμενο της Χάρτας των Παρισίων για μια Νέα Ευρώπη, το οποίο δεν πληρεί τις προϋποθέσεις για καταχώρηση σύμφωνα με το Άρθρο 102 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Η Κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας παρακαλείται επίσης να διαβιβάσει το κείμενο της Χάρτας των Παρισίων σε όλους τους άλλους διεθνείς οργανισμούς που αναφέρονται στο κείμενο.

Σε πιστοποίηση των ανωτέρω, Εμείς, οι κάτωθι υπογεγραμμένοι Υψηλοί Εκπρόσωποι των συμμετεχόντων Κρατών, έχοντας συνείδηση της υψηλής πολιτικής σημασίας την οποία προσδίδουμε στα αποτελέσματα της Συνάντησης Κορυφής, και διακηρύσσοντας την αποφασιστικότητα μας να ενεργήσουμε σύμφωνα με τις διατάξεις που έχουμε υιοθετήσει, θέτουμε τις υπογραφές μας κατωτέρω:

Συνετάχθη στο Παρίσι, στις 21 Νοεμβρίου 1990 στο όνομα

ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ  
HELMUT KOL

Ομοσπονδιακός Καγκελάριος

ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

GEORGE BUSH

Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής

ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

FRANZ VRANITZKY

Ομοσπονδιακός Καγκελάριος

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ

WILFRIED MARTENS

Πρωθυπουργός

ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

JELJU JELEV

Πρόεδρος Δημοκρατίας

ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ

MARTIN BRIAN MULRONEY

Πρωθυπουργός

ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Πρόεδρος

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

PAUL SCHLÜTER

Πρωθυπουργός

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

FELIPE GONZALEZ MARQUEZ

Πρωθυπουργός

ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

MAUNO KOIVISTO

Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

FRANCOIS MITTERRAND

Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας

ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ

MARGARET THATCHER, F.R.S., M.P.

Πρωθυπουργός, FIRST LORD OF THE TREASURY AND MINIS-



TER FOR THE CIVIL SERVICE  
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ  
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ  
Πρωθυπουργός  
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ  
ZÖZSEF ANTALL

Πρωθυπουργός  
ΤΗΣ ΙΡΑΝΔΙΑΣ  
CHARLES J. HAUGHEY, T.D.  
TAOISEACH  
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ  
STEINGRIMUR HERMANSSON

Πρωθυπουργός  
ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ - ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟ-  
ΤΗΤΩΝ  
GIULIO ANDREOTTI

Πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου της Ιταλικής Δημοκρατίας και  
με την ιδιότητά του ως Προέδρου εν ενεργεία του Συμβουλίου των Ευ-  
ρωπαϊκών Κοινοτήτων

JACQUES DELORS  
Πρόεδρος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων  
ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΑΤΟΥ ΤΟΥ ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ  
HANS BRUNHART  
Αρχηγός της Κυβερνήσεως  
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΟΥΚΑΤΟΥ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ  
JACQUES SANter

Πρωθυπουργός  
ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ  
EDWARD FENECH ADAMI

Πρωθυπουργός  
ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΑΤΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΑΚΟ  
JEAN AUSSEIL

Υπουργός Επικρατείας του Πριγκηπάτου  
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ  
GRO HARLEM BRUNDTLAND

Πρωθυπουργός  
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ  
RUUD F.M. LUBBERS

Πρωθυπουργός  
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ  
TADEUSZ MAZOWIECKI

Πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου  
ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ  
ANIBAL CAVACO SILVA

Πρωθυπουργός  
ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ  
ION ILIESCU

Πρόεδρος της Ρουμανίας  
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΟΥ ΣΑΝ ΜΑΡΙΝΟ  
GABRIELE GATTI

Υπουργός Επικρατείας επί Εξωτερικών και Πολιτικών Υποθέσεων  
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΔΡΑΣ

Η Αυτού Εξοχότης  
Ο Καρδινάλιος AGOSTINO CASAROLI  
Υπουργός Επικρατείας της Αυτού Παναγιόττος  
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ  
INGVAR CARLSSON

Πρωθυπουργός  
ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ  
ARNOLD KOLLER

Πρόεδρος της Συνομοσπονδίας, Προϊστάμενος του Ομοσπονδιακού  
Υπουργείου Δικαιοσύνης και Αστυνομίας  
ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΛΟΒΑΚΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΗΣ ΔΗΜΟ-  
ΚΡΑΤΙΑΣ

VACLAV HAVEL  
Πρόεδρος της Τσέχικης και Σλοβακικής Ομοσπονδιακής Δημοκρα-  
τίας

ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ  
TURGUT ÖZAL  
Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑ-  
ΤΙΩΝ  
M. GORBACHEV

Πρόεδρος της ΕΣΣΔ

ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ  
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑΣ  
BORISAV JOVIC

Επικεφαλής της Προεδρίας της Σοσιαλιστικής Ομόσπονδης Δημοκρα-  
τίας της Γιουγκοσλαβίας

Συμπληρωματικό κείμενο σχετικό με την εφαρμογή  
ορισμένων διατάξεων που περιέχονται στη Χάρτα  
των Παρισίων για μια Νέα Ευρώπη.

Διαδικασίες και οργανωτικές διατυπώσεις σχετικά με ορισμένες δια-  
τάξεις που περιέχονται στη Χάρτα των Παρισίων για μια Νέα Ευρώπη,  
η οποία υπεγράφη στο Παρίσι στις 21 Νοεμβρίου 1991, εκτίθενται κα-  
τωτέρω:

#### 1. Θεσμικές Διευθετήσεις

##### A. Το Συμβούλιο

1. Το Συμβούλιο, που αποτελείται από Υπουργούς Εξωτερικών των  
συμμετεχόντων Κρατών, αποτελεί το κεντρικό FORUM τακτικών πολι-  
τικών διαβουλεύσεων μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας της ΔΑΣΕ.

##### 2. Το Συμβούλιο θα:

– εξετάζει ζητήματα σχετικά με τη Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη  
Συνεργασία στην Ευρώπη και θα παίρνει τις κατάλληλες αποφάσεις,  
– προετοιμάζει τις συναντήσεις των Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων  
των συμμετεχόντων Κρατών και θα εφαρμόζει το έργο που θα καθορίζε-  
ται και τις αποφάσεις που θα λαμβάνονται σ' αυτές τις συναντήσεις.

3. Το Συμβούλιο θα συγκαλείται τακτικά και τουλάχιστον μια φορά  
το χρόνο.

4. Τα συμμετέχοντα Κράτη δύνανται να συμφωνούν τη διεξαγωγή  
πρόσθετων συναντήσεων του Συμβουλίου.

5. Η Προεδρία κατά τη διάρκεια κάθε συνάντησης αναλαμβάνεται  
από τον εκπρόσωπο της χώρας φιλοξενίας.

6. Η Επιτροπή Ανωτέρω Αξιωματούχων θα προετοιμάζει μια ημε-  
ρήσια διάταξη για τις συναντήσεις του Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομέ-  
νων και προτάσεων για τον τόπο συνάντησης – στη βάση της εκ περι-  
τροπής προεδρίας – και της ημερομηνίας της επόμενης συνάντησης.

##### B. Η Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων

1. Μία Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων θα προετοιμάζει τις ερ-  
γασίες του Συμβουλίου, θα εφαρμόζει τις αποφάσεις του, θα εξετάζει τα  
τρέχοντα ζητήματα και θα ασχολείται με τη θεώρηση του μελλοντικού  
έργου της ΔΑΣΕ συμπεριλαμβανομένων των σχέσεων της με άλλα διε-  
θνή FORA.

2. Για την προετοιμασία της ημερήσιας διάταξης των συναντήσεων  
του Συμβουλίου, η Επιτροπή θα καθορίζει τα θέματα συζήτησης με  
βάση προτάσεις που θα υποβάλλονται από τα συμμετέχοντα Κράτη. Η  
Επιτροπή θα οριστικοποιεί, λίγο πριν από τη συνάντηση του Συμβου-  
λίου, ένα σχέδιο ημερήσιας διάταξης.

3. Κάθε συμμετέχον Κράτος θα καθορίζει ένα σημείο επαφής το  
οποίο θα χρησιμοποιείται προκειμένου να διαβιβάζει στη Γραμματεία  
προτάσεις, για τις εργασίες της Επιτροπής, με σκοπό τη συλλογή και  
την κυκλοφορία, και προκειμένου να διευκολύνει την επικοινωνία με-  
ταξύ της Γραμματείας κάθε συμμετέχοντος Κράτους.

4. Σε κάθε συνάντηση της Επιτροπής θα προεδρεύει ένας εκπρόσω-  
πος του Κράτους του οποίου ο Υπουργός Εξωτερικών προήδρευσε κατά  
την προηγούμενη συνάντηση του Συμβουλίου. Οι συναντήσεις θα συ-  
γκαλούνται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής κατόπιν διαβουλεύσεως με  
τα συμμετέχοντα Κράτη.

Οι συναντήσεις της Επιτροπής θα λαμβάνουν χώρα στην έδρα της  
Γραμματείας και δεν θα διαρκούν περισσότερο από δύο ημέρες, εκτός  
εάν συμφωνηθεί διαφορετικά. Οι συναντήσεις που προηγήθηκαν μόλις  
πριν μιας συνάντησης του Συμβουλίου θα λαμβάνουν χώρα στον τόπο  
συνάντησης του Συμβουλίου.

5. Για πρακτικούς λόγους, η πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής θα  
λάβει χώρα στη Βιέννη από τις 28 έως τις 29 Ιανουαρίου 1991. Θα  
προεδρεύει σ' αυτήν ο εκπρόσωπος της Γιουγκοσλαβίας.

##### Γ. Μηχανισμός επείγουσας ανάγκης

Το Συμβούλιο θα συζητήσει τη δυνατότητα δημιουργίας ενός μηχανι-  
σμού για τη σύγκληση συναντήσεων της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωμα-  
τούχων σε περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης.

##### Δ. Συναντήσεις Συνεχείας

1. Συναντήσεις Συνεχείας των συμμετεχόντων Κρατών θα λαμβά-  
νουν χώρα κατά γενικό κανόνα κάθε δύο έτη. Η διάρκειά τους δεν θα



ξεπερνάει τους τρεις μήνες, εκτός εάν συμφωνηθεί διαφορετικά.

## Ε. Η Γραμματεία της ΔΑΣΕ

### 1. Η Γραμματεία θα:

- παρέχει διοικητική υποστήριξη στις συναντήσεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων·
- διατηρεί ένα αρχείο του σχετικού υλικού των εργασιών της ΔΑΣΕ και θα διανέμει έγγραφα κατόπιν αιτήσεως των συμμετεχόντων Κρατών·
- παρέχει πληροφορίες που αφορούν στο δημόσιο τομέα, σχετικά με τη ΔΑΣΕ, σε ιδιώτες, σε μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, σε διεθνείς Οργανισμούς και σε μη συμμετέχοντα Κράτη·
- παρέχει την απαιτούμενη υποστήριξη στους Εκτελεστικούς Γραμματείς των συνόδων κορυφής, των Συναντήσεων Συνεχείας και των ενδιάμεσων συναντήσεων της ΔΑΣΕ.

2. Η Γραμματεία θα εκτελεί άλλα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων.

3. Για την άσκηση των καθηκόντων, που προσδιορίστηκαν παραπάνω, η Γραμματεία θα αποτελείται από το ακόλουθο προσωπικό:

- ένα Διευθυντή, υπόλογο στο Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων·
- τρεις Αξιωματούχους οι οποίοι θα είναι επιφορτισμένοι με τη διοργάνωση των συναντήσεων (συμπεριλαμβανομένων του πρωτοκόλλου και της ασφάλειας), με τη συγκέντρωση στοιχείων και την πληροφόρηση, με οικονομικά και διοικητικά ζητήματα. Επιπλέον των λειτουργιών αυτών, ο Διευθυντής θα μπορεί να αναθέτει άλλα καθήκοντα μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των καθηκόντων της Γραμματείας·
- διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, το οποίο θα προσλαμβάνεται από το Διευθυντή.

## ΣΤ. Κέντρο Πρόληψης Συγκρούσεων (ΚΠΣ)

1. Το Κέντρο Πρόληψης Συγκρούσεων θα επικουρεί το Συμβούλιο στη μείωση του κινδύνου συγκρούσεων. Οι λειτουργίες και η δομή του Κέντρου περιγράφονται παρακάτω.

2. Κατά το αρχικό στάδιο των δραστηριοτήτων του, ο ρόλος του Κέντρου θα συνίσταται στην παροχή υποστήριξης για την εφαρμογή μέτρων εμπιστοσύνης και ασφάλειας (CSBM) όπως:

- ο μηχανισμός διαβουλεύσεων και συνεργασίας σχετικά με ασυνήθεις στρατιωτικές δραστηριότητες·
- η ετήσια ανταλλαγή στρατιωτικών πληροφοριών·
- το δίκτυο επικοινωνιών·
- οι ετήσιες συναντήσεις αξιολόγησης της εφαρμογής·
- η συνεργασία σχετικά με στρατιωτικής φύσης επικίνδυνα περιστατικά.

3. Το Κέντρο θα μπορούσε να αναλάβει και άλλες λειτουργίες και τα παραπάνω καθήκοντα δεν βλάπτουν οιαδήποτε πρόσθετα καθήκοντα που αφορούν σε μία διαδικασία εξομάλυνσης των διαφορών καθώς και ευρύτερα καθήκοντα σχετικά με την επίλυση των διαφορών, τα οποία μπορεί να ανατεθούν σ' αυτό, στο μέλλον, από το Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών.

## Συμβουλευτική Επιτροπή

4. Η Συμβουλευτική Επιτροπή, που αποτελείται από εκπροσώπους όλων των συμμετεχόντων Κρατών, θα είναι υπόλογος στο Συμβούλιο. Κατά κανόνα, οι εκπρόσωποι αυτοί θα είναι οι επικεφαλές των Αποστολών στις διαπραγματεύσεις για τα μέτρα εμπιστοσύνης και ασφάλειας (CSBM) μέχρι τη Συνάντηση Συνεχείας στο Ελσίνκι.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή θα:

- συγκαλεί τις συναντήσεις των συμμετεχόντων Κρατών που θα μπορούν να λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο του μηχανισμού για ασυνήθεις στρατιωτικές δραστηριότητες·
- συγκαλεί τις ετήσιες συναντήσεις αξιολόγησης της εφαρμογής·
- προετοιμάζει σεμινάρια στρατιωτικής θεωρίας και άλλα παρόμοια σεμινάρια όπως αυτά μπορούν να συμφωνηθούν από τα συμμετέχοντα Κράτη·
- επιβλέπει τη Γραμματεία του Κέντρου·
- αποτελεί το FORUM για συζήτηση και αποσαφήνιση, όπου κρίνεται απαραίτητο, των πληροφοριών που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο των συμφωνηθέντων για την εμπιστοσύνη και ασφάλεια μέτρων (CSBM)·
- έχει γενική ευθύνη του δικτύου επικοινωνιών στο πλαίσιο της εντολής του ΚΠΣ.

5. Η Συμβουλευτική Επιτροπή θα διεξάγει τις εργασίες της σύμφωνα με τις διαδικασίες της ΔΑΣΕ. Θα καθορίζει το πρόγραμμα εργασίας της

και θα μπορεί να αποφασίζει να συγκαλεί πρόσθετες συναντήσεις. Οι συναντήσεις των συμμετεχόντων Κρατών, οι οποίες θα συγκαλούνται μετά από αίτηση ενός ή περισσότερων συμμετεχόντων Κρατών σύμφωνα με τις διαδικασίες τις σχετικές με ασυνήθεις στρατιωτικές δραστηριότητες, θα οργανώνονται από το Διευθυντή της Γραμματείας του ΚΠΣ. Μέχρι το διορισμό του Διευθυντή, η λειτουργία αυτή θα ασκείται από τον Εκτελεστικό Γραμματέα των διαπραγματεύσεων για τα μέτρα εμπιστοσύνης και ασφάλειας (CSBM).

## Γραμματεία

6. Η Γραμματεία, θα εκτελεί τα ανατεθειμένα σ' αυτήν από τη Συμβουλευτική Επιτροπή καθήκοντα στην οποία και θα είναι υπόλογη. Ειδικότερα, θα δημιουργήσει και θα διατηρεί μια τράπεζα δεδομένων, για χρήση όλων των συμμετεχόντων Κρατών, η οποία θα βασίζεται σε στρατιωτικές πληροφορίες που θα ανταλλάσσονται στο πλαίσιο των συμφωνημένων CSBM. Η Γραμματεία θα δημοσιεύει Χρονικά πάνω σ' αυτή τη βάση.

7. Η Γραμματεία θα αποτελείται από το ακόλουθο προσωπικό:

- ένα Διευθυντή·
- δύο αξιωματούχους υπεύθυνους για την οργάνωση των συναντήσεων (συμπεριλαμβανομένων του πρωτοκόλλου και της ασφάλειας), για τις επικοινωνίες, τη συγκέντρωση στοιχείων και την πληροφόρηση, για οικονομικά και διοικητικά ζητήματα·
- διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, το οποίο θα προσλαμβάνεται από το Διευθυντή.

8. Η πρώτη συνάντηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Κέντρου Πρόληψης Συγκρούσεων θα γίνει στις 3 Δεκεμβρίου 1990 και θα προεδρεύεται από τη Γιουγκοσλαβία.

## Ζ. Το Γραφείο Ελεύθερων Εκλογών

1. Ο ρόλος του Γραφείου Ελεύθερων Εκλογών θα έγκειται στη διευκόλυνση των επαφών και της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις εκλογές εντός των συμμετεχόντων Κρατών. Το Γραφείο θα καλλιεργήσει έτσι την εφαρμογή των παραγράφων 6, 7 και 8 του Εγγράφου της Συνάντησης της Κοπεγχάγης της Διάσκεψης για την Ανθρώπινη Διάσταση της ΔΑΣΕ (οι σχετικές διατάξεις περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι).

2. Για το σκοπό αυτό, το Γραφείο θα:

- συγκεντρώνει πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παρέχονται από τις αρμόδιες αρχές των συμμετεχόντων Κρατών, σχετικά με τις ημερομηνίες, τις διαδικασίες και τα επίσημα αποτελέσματα των προγραμματισμένων εθνικών εκλογών εντός των συμμετεχόντων Κρατών, καθώς και αναφορές επί των παρατηρήσεων των εκλογών, και θα παρέχει αυτά, κατόπιν αιτήσεως, στις κυβερνήσεις, τα κοινοβούλια και τους ενδιαφερομένους ιδιωτικούς οργανισμούς·
- αναλάβει να διευκολύνει τις επαφές ανάμεσα σε κυβερνήσεις, κοινοβούλια ή ιδιωτικούς οργανισμούς που επιθυμούν να παραστούν ως παρατηρητές των εκλογών και σε αρμόδιες αρχές των Κρατών στα οποία πρόκειται να διεξαχθούν οι εκλογές·
- διοργανώνει και θα χρησιμεύει ως ο τόπος συγκέντρωσης για σεμινάρια ή άλλες συγκεντρώσεις σχετικές με τις εκλογικές διαδικασίες και τους δημοκρατικούς θεσμούς κατόπιν αιτήσεως των συμμετεχόντων Κρατών.

3. Το Γραφείο θα λαμβάνει υπόψη του τις εργασίες και θα συνεργάζεται με άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό.

4. Το Γραφείο θα εκτελεί και άλλα καθήκοντα που του ανατίθενται από το Συμβούλιο.

5. Το προσωπικό του Γραφείου θα αποτελείται από:

- ένα Διευθυντή, που θα είναι υπόλογος ενώπιον του Συμβουλίου μέσω της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων·
- έναν Αξιωματούχο·
- διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, το οποίο θα προσλαμβάνεται από το Διευθυντή του Γραφείου.

Η Διαδικασίες και Διατυπώσεις Σχετικές με τα Όργανα της ΔΑΣΕ.

## Διευθετήσεις σχετικές με το προσωπικό

1. Ο Διευθυντής κάθε οργάνου θα είναι υψηλόβαθμος, αποσπασμένος από την Κυβέρνησή του/της και θα διορίζεται από το Συμβούλιο για θητεία τριών χρόνων μη ανανεώσιμη, στη βάση κυκλικής εναλλαγής.

2. Σε περίπτωση που ο Διευθυντής δε μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου θα διορίσει, κατόπιν διαβουλεύσεων με τα συμμετέχοντα Κράτη, έναν προσωρινό Διευθυντή μέχρι την επόμενη συνάντηση του Συμβουλίου.

3. Οι αξιωματούχοι θα είναι αποσπασμένοι από την κυβέρνησή τους. Η θητεία τους θα διαρκεί φυσιολογικά δύο χρόνια. Παράταση ενός έτους μπορεί να συμφωνηθεί σχετικά από το διευθυντή και το συμμετέχον Κράτος που αποσπά τον αξιωματούχο.

4. Ο διορισμός των αξιωματούχων θα στηρίζεται σ' ένα σύστημα κυκλικής εναλλαγής το οποίο θα ακολουθεί τη Γαλλική αλφαβητική σειρά. Το σημείο έναρξης της κυκλικής εναλλαγής θα καθορίζεται με κλήρωση για κάθε θέση στο όργανο. Κενές θέσεις θα προσφέρονται στα συμμετέχοντα Κράτη μ' αυτή τη σειρά μέχρι να καλυφθεί η θέση.

5. Κανενός συμμετέχοντος Κράτους οι υπήκοοι δε θα μπορούν να καταλαμβάνουν περισσότερες από μία αποσπασμένες θέσεις στα όργανα της ΔΑΣΕ, εκτός και εάν κανένα άλλο συμμετέχον Κράτος δεν επιθυμεί να αποσπάσει υπήκοό του σε μία κενή θέση.

6. Κάθε αξιωματούχος θα προτείνεται από το ενδιαφερόμενο συμμετέχον Κράτος κατόπιν διαβουλεύσεων με το διευθυντή ο οποίος τότε θα προβαίνει στο διορισμό.

7. Το διοικητικό και τεχνικό προσωπικό θα προσλαμβάνεται από το διευθυντή του οργάνου. Θα υπάρξουν ρυθμίσεις, όποτε παρίσταται ανάγκη, για υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης.

8. Ο διευθυντής κάθε οργάνου θα καθορίζει το οργανωτικό πλαίσιο εργασίας αυτού.

9. Το προσωπικό θα διαπιστευτεί από το Κράτος που το αποσπά στη χώρα υποδοχής όπου θα απολαμβάνει πλήρους διπλωματικού καθεστώτος.

#### Δαπάνες

##### 10. Οι δαπάνες:

— του αποσπασμένου προσωπικού θα βαρύνουν τη χώρα που το αποσπά·

— εγκατάστασης των οργάνων της ΔΑΣΕ θα κατανέμονται σύμφωνα με τις διαδικασίες της ΔΑΣΕ·

— λειτουργίας, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων επίσημων μετακινήσεων του προσωπικού μετά από το διορισμό του, θα κατανέμονται σύμφωνα με τις διαδικασίες της ΔΑΣΕ·

— των γραφείων του οργάνου καθώς και των αναγκαίων ρυθμίσεων των σχετικών με την ασφάλεια συμπεριλαμβανομένων και εκείνων για συναντήσεις που θα γίνονται στην έδρα του οργάνου, θα βαρύνουν τη χώρα υποδοχής.

11. Οι χώρες υποδοχής αναλαμβάνουν να διευκολύνουν τα όργανα να λειτουργούν πλήρως και να αναλαμβάνουν συμβατικές και οικονομικές δεσμεύσεις και να τους παρέχουν το κατάλληλο διπλωματικό καθεστώς.

12. Για την αποτελεσματική λειτουργία τους οι θεσμικές δομές της ΔΑΣΕ που δημιουργήθηκαν από τη Σύνοδο Κορυφής θα απαιτούν συμφωνημένες διοικητικές, οικονομικές και σχετικές με το προσωπικό διευθετήσεις.

13. Για το σκοπό αυτό μια ομάδα, που θα προεδρεύεται από τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής και αποτελούμενη από τους Εκτελεστικούς Γραμματείς της Συνάντησης Κορυφής των Παρισίων και της Συνάντησης της Νέας Υόρκης των Υπουργών Εξωτερικών, καθώς και από τους εκπροσώπους των χωρών που θα υποδεχθούν τα νέα όργανα της ΔΑΣΕ, θα υποβάλλει στα συμμετέχοντα Κράτη μία έκθεση και προτάσεις περί το τέλος του Δεκεμβρίου 1990. Η έκθεση αυτή και οι προτάσεις αυτές θα εξετασθούν από μία AD HOC ομάδα εμπειρογνομόνων τως συμμετεχόντων Κρατών, οι οποίοι θα συναντηθούν στη Βιέννη υπό την ευθύνη της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων από τις 14 έως τις 18 Ιανουαρίου 1991 και θα υποβάλουν τελικές συστάσεις για τα παραπάνω. Η συνάντηση αυτή θα συγκληθεί και θα προεδρεύεται από τον εκπρόσωπο του Κράτους που ασκεί την προεδρία της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων.

14. Η Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων θα εξετάσει τις συστάσεις αυτές και θα λάβει τις απαραίτητες αποφάσεις στην πρώτη της συνάντηση. Ο πρώτος διευθυντής κάθε οργάνου θα προταθεί από την πρώτη συνάντηση της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων και ο διορισμός του θα επικυρωθεί από το Συμβούλιο με τη διαδικασία της μη αντιρρησης μέσα σε μια εβδομάδα. Η Εκτελεστική Γραμματεία των διαπραγματεύσεων για τα μέτρα εμπιστοσύνης και ασφάλειας (CSBM) της Βιέννης θα παράσχει τις υπηρεσίες της για την πρώτη συνάντηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΚΠΣ και για την πρώτη συνάντηση της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων.

15. Η Γραμματεία της ΔΑΣΕ, το Κέντρο Πρόληψης Συγκρούσεων και το Γραφείο Ελευθέρων Εκλογών είναι υπόλογοι ενώπιον του Συμβουλίου το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο να καθορίζει τα καθήκοντά τους

και τις μεθόδους λειτουργίας τους. Οι σχετικές με τις διαδικασίες, τις διατυπώσεις και τις έδρες των οργάνων αυτών διευθετήσεις μπορούν να επανεξετασθούν στη Συνάντηση Συνεχείας του Ελσίνκι.

#### Θ. Επικοινωνίες

Το Συμβούλιο ενεργώντας μετά από σύσταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ανωτέρων Αξιωματούχων, ανάλογα με την περίπτωση, θα μπορεί να αποφασίζει ότι το δίκτυο επικοινωνιών που δημιουργήθηκε ως μέρος της συμφωνίας για πρόσθετα μέτρα εμπιστοσύνης και ασφάλειας (CSBM), θα χρησιμοποιείται για άλλους, σχετικούς με τη ΔΑΣΕ, σκοπούς.

##### I. Εφαρμογή των κανόνων διαδικασίας της ΔΑΣΕ

Οι κανόνες διαδικασίας, οι μέθοδοι εργασίας, η κλίμακα κατανομής των δαπανών και οι λοιπές διατυπώσεις της ΔΑΣΕ θα εφαρμόζονται (MUTATIS MUTANDIS), εκτός εάν έχει αποφασισθεί διαφορετικά.

##### II. Συναντήσεις Εμπειρογνομόνων

###### A. Σεμινάριο Εμπειρογνομόνων για τους δημοκρατικούς θεσμούς

Το Σεμινάριο Εμπειρογνομόνων για τους δημοκρατικούς θεσμούς θα λάβει χώρα στο Όσλο από τη Δευτέρα 4 Νοεμβρίου 1991 έως την Παρασκευή 15 Νοεμβρίου 1991. Ο σκοπός του σεμιναρίου αυτού είναι η διεξαγωγή συζητήσεων για τα μέσα και τις μεθόδους παγίωσης και ενίσχυσης βιώσιμων δημοκρατικών θεσμών στα συμμετέχοντα Κράτη, συμπεριλαμβανομένων συγκριτικών μελετών των νομοθεσιών των σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, επωφελούμενοι μεταξύ άλλων από την αποκτηθείσα από το Συμβούλιο της Ευρώπης εμπειρία και από τις δραστηριότητες της Επιτροπής «Δημοκρατία μέσω του Δικαίου».

Η ημερήσια διάταξη, το χρονοδιάγραμμα και άλλες οργανωτικές διατυπώσεις εκτίθενται στο Παράρτημα II.

###### B. Συνάντηση Εμπειρογνομόνων για τις εθνικές μειονότητες.

Η Σύνοδος των Εμπειρογνομόνων για τις Εθνικές Μειονότητες θα πραγματοποιηθεί στη Γενεύη από τη Δευτέρα, 1η Ιουλίου 1991 έως την Παρασκευή, 19 Ιουλίου 1991. Ο σκοπός της είναι η διεξαγωγή εμπεριστατωμένης συζήτησης πάνω στο ζήτημα των εθνικών μειονοτήτων και των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε αυτές, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ποικιλία των καταστάσεων και των νομικών, ιστορικών, πολιτικών και οικονομικών πλαισίων. Θα περιλαμβάνει:

— ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την πρακτική εμπειρία, ιδιαίτερα σχετικά με την εθνική νομοθεσία, τους δημοκρατικούς θεσμούς, τα διεθνή κείμενα, και άλλες ενδεχόμενες μορφές συνεργασίας·

— επανεξέταση της εφαρμογής των σχετικών δεσμεύσεων της ΔΑΣΕ και εξέταση της προοπτικής για βελτίωση των σχετικών κριτηρίων·

— εξέταση νέων μέτρων που στοχεύουν στη βελτίωση της εφαρμογής των προαναφερθεισών δεσμεύσεων.

Η ημερήσια διάταξη, το χρονοδιάγραμμα και άλλες οργανωτικές διατυπώσεις εκτίθενται στο Παράρτημα III.

##### III. Οικονομικές διευθετήσεις της ΔΑΣΕ και σχέση κόστους - αποτελεσματικότητας.

1. Η Επιτροπή Ανωτέρων Αξιωματούχων θα παρακολουθεί τη σχέση κόστους - αποτελεσματικότητας των οργάνων, των δραστηριοτήτων και του προσωπικού και θα αναφέρεται στο Συμβούλιο.

2. Η πιο κάτω κλίμακα κατανομής θα τεθεί σε ισχύ από τις 22 Νοεμβρίου 1990:

| Χώρα  | Ποσοστό |
|---|---------|
| Γαλλία  | 9.1     |
| Γερμανία                                      | 9.1     |
| Ιταλία  | 9.1     |
| Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών    | 9.1     |
| Ηνωμένο Βασίλειο                              | 9.1     |
| Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής                   | 9.1     |
| Καναδάς                                       | 5.5     |
| Βέλγιο  | 3.6     |
| Κάτω Χώρες                                    | 3.6     |
| Πολωνία                                       | 3.6     |
| Ισπανία                                       | 3.6     |
| Σουηδία                                       | 3.6     |
| Αυστρία                                       | 2.1     |
| Τσέχικη και Σλοβακική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία | 2.1     |
| Δανία   | 2.1     |

|               |        |
|---------------|--------|
| Φινλανδία     | 2.1    |
| Ουγγαρία      | 2.1    |
| Νορβηγία      | 2.1    |
| Ελβετία       | 2.1    |
| Ελλάδα        | 0.83   |
| Ρουμανία      | 0.83   |
| Τουρκία       | 0.83   |
| Γιουγκοσλαβία | 0.83   |
| Βουλγαρία     | 0.62   |
| Ιρλανδία      | 0.62   |
| Λουξεμβούργο  | 0.62   |
| Πορτογαλία    | 0.62   |
| Κύπρος        | 0.20   |
| Αγία Έδρα     | 0.20   |
| Ισλανδία      | 0.20   |
| Λιχτενστάιν   | 0.20   |
| Μάλτα         | 0.20   |
| Μονακό        | 0.20   |
| Άγιος Μαρίνος | 0.20   |
|               | 100.00 |

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

«(6) Τα συμμετέχοντα Κράτη διακηρύσσουν ότι η θέληση των λαών όπως αυτή εκφράζεται ελεύθερα και μέσω περιοδικών και αληθινών εκλογών, αποτελεί τη βάση της εξουσίας και της νομιμότητας κάθε κυβέρνησης. Τα συμμετέχοντα Κράτη θα σέβονται επομένως το δικαίωμα των πολιτών τους να συμμετέχουν στη διακυβέρνηση της χώρας τους, είτε απευθείας ή μέσω ελεύθερα επιλεγμένων από αυτούς αντιπροσώπων μέσω δίκαιων εκλογικών διαδικασιών. Αναγνωρίζουν την ευθύνη τους να υπερασπίζονται και να προστατεύουν, σύμφωνα με τους νόμους τους, με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με τις διεθνείς δεσμεύσεις τους, την ελεύθερα εγκαθιδρυμένη με τη θέληση του λαού δημοκρατική τάξη κατά των δραστηριοτήτων προσώπων, ομάδων ή οργανώσεων που συμμετέχουν ή αρνούνται να αποκηρύξουν πράξεις τρομοκρατίας ή βίας που αποβλέπουν στην ανατροπή της τάξης αυτής ή εκείνης κάποιου άλλου συμμετέχοντος Κράτους.

(7) Για να εξασφαλισθεί ότι η θέληση των λαών χρησιμεύει ως βάση της εξουσίας των Κυβερνήσεων στα συμμετέχοντα Κράτη θα:

(7.1) – διεξάγουν ελεύθερες εκλογές σε λογικά χρονικά διαστήματα, όπως προβλέπει ο νόμος·

(7.2) – επιτρέπουν όπως όλες οι έδρες σε ένα τουλάχιστον τμήμα της εθνικής αντιπροσωπείας διεκδικούνται στο πλαίσιο λαϊκής ψηφοφορίας·

(7.3) – εγγυώνται στους ενήλικες πολίτες οικουμενική και ισότιμη ψηφοφορία·

(7.4) – εξασφαλίζουν όπως η ψηφοφορία είναι μυστική ή διενεργείται με ισοδύναμη διαδικασία που να εξασφαλίζει την ελευθερία ψήφου και όπως η απογραφή και η παρουσίασή τους γίνεται με αντικειμενικότητα, μόλις γίνουν γνωστά τα επίσημα αποτελέσματα·

(7.5) – σέβονται το δικαίωμα των πολιτών να διεκδικούν πολιτικά ή δημόσια αξιώματα, ατομικά ή ως εκπρόσωποι πολιτικών κομμάτων ή οργανώσεων, χωρίς διάκριση·

(7.6) – σέβονται το δικαίωμα των ατόμων και των ομάδων να δημιουργούν, με πλήρη ελευθερία, τα δικά τους πολιτικά κόμματα ή άλλες πολιτικές οργανώσεις και θα παρέχουν στα κόμματα αυτά και στις οργανώσεις αυτές τις απαραίτητες νομικές εγγυήσεις που θα τους δίνουν τη δυνατότητα να συναγωνίζονται μεταξύ τους επί τη βάση ισότιμης μεταχείρισης ενώπιον του νόμου και των αρχών·

(7.7) – εξασφαλίζουν όπως ο νόμος και η δημόσια τάξη συμβάλλουν στο να επιτρέπεται οι πολιτικές εκστρατείες να διενεργούνται μέσα σε κλίμα ισοτιμίας και ελευθερίας στο οποίο καμία διοικητική δράση, βία ή εκφοβισμός να μην αποκλείει τα κόμματα και τους υποψήφιους από το να παρουσιάζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και τις ικανότητές τους, ή να εμποδίζει τους ψηφοφόρους από το να λαμβάνουν γνώση και να συζητούν περί αυτών ή από το να ψηφίζουν χωρίς το φόβο κυρώσεων·

(7.8) – εξασφαλίζουν ώστε κανένα νομικό ή διοικητικό εμπόδιο να μην παρεμποδίζει την ελεύθερη πρόσβαση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης χωρίς διάκριση για όλες τις πολιτικές ομάδες και τα άτομα που επιθυμούν να συμμετέχουν στην εκλογική διαδικασία·

(7.9) – εξασφαλίζουν ώστε οι υποψήφιοι που λαμβάνουν τον απαραί-

τητο αριθμό ψήφων που απαιτείται από το νόμο να αναλαμβάνουν, ως αρμόζει, τις αρμοδιότητές τους και να τους επιτρέπεται να τις διατηρούν μέχρι τη λήξη της θητείας τους, ή μέχρι τον καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο τερματισμό της με μια μέθοδο που ρυθμίζεται από το νόμο σύμφωνα με τις δημοκρατικές κοινοβουλευτικές και συνταγματικές διαδικασίες.

(8) Τα συμμετέχοντα Κράτη θεωρούν ότι η παρουσία παρατηρητών, τόσο αλλοδαπών όσο και ημεδαπών, μπορεί να βελτιώσει την εκλογική διαδικασία στα Κράτη όπου λαμβάνουν χώρα οι εκλογές.

Συνεπώς, καλούν παρατηρητές από οποιαδήποτε άλλα συμμετέχοντα στη ΔΑΣΕ Κράτη και από οιαδήποτε κατάλληλα ιδιωτικά όργανα και οργανισμούς που θα το επιθυμούσαν, να παρακολουθούν την εξέλιξη των εθνικών και εκλογικών τους διαδικασιών στο μέτρο που αυτό επιτρέπεται από το νόμο. Θα προσπαθήσουν επίσης να διευκολύνουν παρόμοια πρόσβαση στις εκλογικές διαδικασίες που διεξάγονται σε επίπεδο κατώτερο του εθνικού. Τέτοιοι παρατηρητές θα αναλάβουν να μην επεμβαίνουν στις εκλογικές διαδικασίες.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.

Σεμινάριο Εμπειρογνομώνων για τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Ι. Ημερήσια διάταξη

1. Επίσημη έναρξη του Σεμιναρίου

Προσφώνηση ενός εκπροσώπου της χώρας υποδοχής.

2. Εναρκτήριες δηλώσεις εκπροσώπων των συμμετεχόντων Κρατών.

3. Ομιλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής «Για τη Δημοκρατία μέσω του Δικαίου».

4. Συζήτηση για τους τρόπους και τα μέσα παγίωσης και ενίσχυσης βιώσιμων δημοκρατικών θεσμών στα συμμετέχοντα Κράτη, συμπεριλαμβανομένων και συγκριτικών μελετών σχετικά με τη νομοθεσία σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, επωφελούμενοι μεταξύ άλλων από την αποκτηθείσα από το Συμβούλιο της Ευρώπης εμπειρία και από τις δραστηριότητες της Επιτροπής «Για τη Δημοκρατία μέσω του Δικαίου».

5. Δηλώσεις εκπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών κατά τη λήξη της συνάντησης και συμπεράσματα.

6. Επίσημη λήξη του Σεμιναρίου.

ΙΙ. Χρονοδιάγραμμα και άλλες οργανωτικές διατυπώσεις.

1. Οι εργασίες του Σεμιναρίου θα αρχίσουν τη Δευτέρα, 4 Νοεμβρίου 1991, στις 15.00, στο Όσλο. Θα λήξουν την Παρασκευή, 15 Νοεμβρίου 1991.

2. Όλες οι συναντήσεις της Ολομέλειας θα είναι δημόσιες. Οι συναντήσεις των Ομάδων Μελέτης θα γίνουν κεκλεισμένων των θυρών.

3. Τα θέματα 1, 2, 3, 5 και 6 της ημερήσιας διάταξης θα εξετασθούν από την Ολομέλεια καθώς και από τις ακόλουθες τρεις Ομάδες Μελέτης:

\* Ομάδα Μελέτης Α:

– Συνταγματικές μεταρρυθμίσεις

– Κράτος δικαίου και ανεξάρτητα δικαστήρια

– Διάκριση νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας.

\*\*Ομάδα Μελέτης Β:

– Η οργάνωση των εκλογών

– Η οργάνωση των πολιτικών κομμάτων

– Η οργάνωση των ανεξάρτητων μη κυβερνητικών οργανισμών (συνδικάτα, εργοδοτικές οργανώσεις).

– Ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης

\*\*\* Ομάδα Μελέτης Γ:

– Συγκριτικές μελέτες της νομοθεσίας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

5. Οι συναντήσεις της Ολομέλειας και των Ομάδων Μελέτης θα γίνουν σύμφωνα με το συνημμένο πρόγραμμα εργασίας. Το πρόγραμμα εργασίας μπορεί να τροποποιηθεί μετά από συμφωνία.

Οι εναρκτήριες δηλώσεις εκπροσώπων των συμμετεχόντων Κρατών δεν θα πρέπει, κατά κανόνα, να ξεπερνούν τα 12 λεπτά για κάθε αντιπροσωπεία και θα γίνουν με την ακόλουθη σειρά: Ελβετία, Ισλανδία, Σουηδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Αγία Έδρα, Φινλανδία, Αυστρία, Βουλγαρία, Κύπρος, Τουρκία, Γερμανία, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, Άγιος Μαρίνος, Μονακό, Σλοβακική και Τσέχικη Ομοσπονδία Δημοκρατία, Λουξεμβούργο, Ρουμανία, Ιρλανδία, Λιχτενστάιν, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Δανία, Βέλγιο, Γιουγκοσλαβία, Καναδάς, Νορβηγία, Μάλτα, Ισπανία, Ένωση Σοβιετικών και Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, Κάτω Χώρες (Ολλανδία), Ιταλία, Ουγγαρία.

6. Πριν από την έναρξη του Σεμιναρίου, προσκαλούνται οι αντιπρο-

σωπείες όπως διανείμουν μέσω της Εκτελεστικής Γραμματείας, έγγραφα σχετικά με τα θέματα που θα συζητηθούν στις Ομάδες Μελέτης.

7. Το Συμβούλιο των Υπουργών θα λάβει υπ' όψη του τα αποτελέσματα του σεμιναρίου.

8. Κατά την εναρκτήρια και την καταληκτική συνάντηση της Ολομέλειας θα προεδρεύει ένας εκπρόσωπος της χώρας υποδοχής. Μετά την εναρκτήρια συνάντηση της Ολομέλειας η προεδρία θα ασκείται σε ημερήσια κυκλική εναλλαγή, σύμφωνα με τη Γαλλική αλφαβητική σειρά, αρχής γενομένης από τον εκπρόσωπο των Ηνωμ. Πολιτειών της Αμερικής.

9. Κατά την εναρκτήρια συνάντηση των Ομάδων Μελέτης, θα προεδρεύει εκπρόσωπος της χώρας υποδοχής. Κατόπιν η προεδρία θα ασκείται σε ημερήσια κυκλική εναλλαγή, σύμφωνα με τη Γαλλική αλφαβητική σειρά αρχής γενομένης.

- στην Ομάδα Μελέτης Α από έναν εκπρόσωπο του Μοναχό
- στην Ομάδα Μελέτης Β από έναν εκπρόσωπο της Ρουμανίας
- στην Ομάδα Μελέτης Γ από έναν εκπρόσωπο της Μάλτας.

10. Σύμφωνα με την παράγραφο 74 των Τελικών Συστάσεων των Διαβουλευσεων του Ελσίνκι, η Κυβέρνηση της Νορβηγίας θα ορίσει ένα Εκτελεστικό Γραμματέα. Ο διορισμός αυτός θα υποβληθεί για έγκριση στα συμμετέχοντα Κράτη.

11. Οι άλλοι κανόνες διαδικασίας, οι μέθοδοι εργασίας και η κλίμακα κατανομής των δαπανών της ΔΑΣΕ θα εφαρμοσθούν MUTATIS MUTANDIS στο Σεμινάριο.

#### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

| 1η<br>ΕΒΔΟΜΑΔΑ | Δευτέρα | Τρίτη | Τετάρτη | Πέμπτη | Παρασκευή |
|----------------|---------|-------|---------|--------|-----------|
| Πρωί           | ΟΛ      | ΟΜ. Α | ΟΜ. Γ   | ΟΜ. Β  |           |
| Απόγευμα       | ΟΛ      | ΟΛ    | ΟΜ. Β   | ΟΜ. Α  | ΟΜ. Γ     |

#### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III.

Συνάντηση Εμπειρογνομόνων για τις Εθνικές Μειονότητες

##### I. Ημερήσια διάταξη

###### 1. Επίσημη έναρξη της Συνάντησης.

Προσφώνηση από έναν εκπρόσωπο της χώρας υποδοχής.

2. Εναρκτήριες δηλώσεις εκπροσώπων των συμμετεχόντων Κρατών.

3. Παρέμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

4. Εμπειριστάσιμη συζήτηση σχετικά με το ζήτημα των εθνικών μειονοτήτων και των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε αυτές, λαμβανομένης δεόντως υπόψη της ποικιλίας των καταστάσεων και των νομικών ιστορικών, πολιτιστικών και οικονομικών υποβάθρων.

α) ανταλλαγή απόψεων επί της πρακτικής εμπειρίας, ιδιαίτερα επί της εθνικής νομοθεσίας, των δημοκρατικών θεσμών, των διεθνών κειμένων και άλλων δυνατών μορφών συνεργασίας.

β) επανεξέταση εφαρμογής σχετικών δεσμεύσεων της ΔΑΣΕ και μελέτη του εύρους για τη βελτίωση των σχετικών κριτηρίων.

γ) εξέταση νέων μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της εφαρμογής των προαναφερθεισών δεσμεύσεων.

5) Δηλώσεις εκπροσώπων των συμμετεχόντων Κρατών κατά τη λήξη της συνάντησης και ανακεφαλαίωση.

6. Επίσημη λήξη της Συνάντησης.

##### II. Χρονοδιάγραμμα και άλλες οργανωτικές διατυπώσεις

1. Η Συνάντηση θα αρχίσει τη Δευτέρα, 1 Ιουλίου 1991 και ώρα 15:00, στη Γενεύη. Θα λήξει την Παρασκευή 19 Ιουλίου 1991.

2. Οι συναντήσεις της Ολομέλειας θα είναι δημόσιες. Οι συναντήσεις

των Επικουρικών Οργάνων Εργασίας θα γίνονται κεκλεισμένων των θυρών.

3. Τα θέματα 1, 2, 3, 5 και 6 της ημερήσιας διάταξης θα εξετασθούν από την Ολομέλεια.

4. Το θέμα 4 της ημερήσιας διάταξης θα εξετασθεί από τα τρία Επικουρικά Όργανα Εργασίας (που δημιουργήθηκαν σύμφωνα με τα εδάφια α), β) και γ)) μ' ένα δομημένο και ισορροπο τρόπο.

Το θέμα 4 της ημερήσιας διάταξης θα εξετασθεί επίσης στις συναντήσεις της Ολομέλειας.

5. Οι συναντήσεις της Ολομέλειας και των Επικουρικών Οργάνων Εργασίας θα διεξάγονται σύμφωνα με το συνημμένο πρόγραμμα εργασίας.

6. Οι εναρκτήριες δηλώσεις εκπροσώπων των συμμετεχόντων Κρατών δεν πρέπει κατά κανόνα, να ξεπερνούν τα 15 λεπτά για κάθε αντιπροσωπεία και θα γίνουν με την ακόλουθη σειρά: Γιουγκοσλαβία, Ισλανδία, Ουγγαρία, Βουλγαρία, Άγιος Μαρίνος, Κύπρος, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, Μάλτα, Βέλγιο, Κάτω Χώρες (Ολλανδία), Αγία Έδρα, Ιρλανδία, Πολωνία, Σουηδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία, Τουρκία, Σλοβακική και Τσέχικη Ομόσπονδη Δημοκρατία, Γερμανία, Καναδάς, Μοναχό, Λουξεμβούργο, Ελλάδα, Αυστρία, Ελβετία, Ένωση Σοβιετικών και Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, Γαλλία, Φιλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, Δανία.

7. Πριν από την έναρξη της συνάντησης προσαλούνται οι συμμετέχοντες να διανείμουν σε όλα τα υπόλοιπα συμμετέχοντα Κράτη, μέσω της Εκτελεστικής Γραμματείας, γραπτές παρεμβάσεις επί των υπό εξέταση θεμάτων σε μία ή περισσότερες από τις γλώσσες εργασίας της ΔΑΣΕ ώστε να είναι δυνατή μια εμπεριστατωμένη προετοιμασία των σχετικών συζητήσεων.

8. Το Συμβούλιο Υπουργών θα λάβει υπόψη του την ανακεφαλαίωση που θα γίνει σύμφωνα με το υπ' αριθ. 5 θέμα της Ημερήσιας Διάταξης.

9. Κατά την εναρκτήρια και την καταληκτική συνάντηση της Ολομέλειας θα προεδρεύει ένας εκπρόσωπος της χώρας υποδοχής. Μετά την εναρκτήρια συνάντηση, η προεδρία θα ασκείται σε ημερήσια κυκλική εναλλαγή, σύμφωνα με τη Γαλλική αλφαβητική σειρά των συμμετεχόντων Κρατών, αρχής γενομένης από την Ιρλανδία.

10. Κατά την εναρκτήρια συνάντηση των Επικουρικών Οργάνων Εργασίας, θα προεδρεύει ένας εκπρόσωπος της χώρας υποδοχής. Κατόπιν η Προεδρία θα ασκείται σε ημερήσια κυκλική εναλλαγή, σύμφωνα με τη Γαλλική αλφαβητική σειρά αρχής γενομένης.

- στο Επικουρικό Όργανο Εργασίας Α από έναν εκπρόσωπο της Ελβετίας

- στο Επικουρικό Όργανο Εργασίας Β από έναν εκπρόσωπο της Γαλλίας

- στο Επικουρικό Όργανο Εργασίας Γ από έναν εκπρόσωπο της Ρουμανίας.

11. Σύμφωνα με την παράγραφο 74 των Τελικών Συστάσεων των Διαβουλευσεων του Ελσίνκι, η Κυβέρνηση της Ελβετίας θα ορίσει έναν εκτελεστικό Γραμματέα. Ο διορισμός αυτός θα υποβληθεί για έγκριση από τα συμμετέχοντα Κράτη.

12. Οι άλλοι κανόνες διαδικασίας, οι μέθοδοι εργασίας και η κλίμακα κατανομής των δαπανών της ΔΑΣΕ θα εφαρμοσθούν, MUTATIS MUTANDIS, στη Συνάντηση των Εμπειρογνομόνων για τις Εθνικές Μειονότητες.

#### ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

| 1η<br>ΕΒΔΟΜΑΔΑ | Δευτέρα | Τρίτη | Τετάρτη | Πέμπτη | Παρασκευή |
|----------------|---------|-------|---------|--------|-----------|
| Πρωί           |         | ΟΛ    | ΕΟΕ Α   | ΕΟΕ Α  | ΕΟΕ Γ     |
| Απόγευμα       | ΟΛ      | ΟΛ    | ΕΟΕ Α   | ΕΟΕ Β  | ΕΟΕ Α     |

| 2η<br>ΕΒΔΟΜΑΔΑ |       |         |        |           |       | 3η<br>ΕΒΔΟΜΑΔΑ |       |         |        |           |    |
|----------------|-------|---------|--------|-----------|-------|----------------|-------|---------|--------|-----------|----|
| Δευτέρα        | Τρίτη | Τετάρτη | Πέμπτη | Παρασκευή |       | Δευτέρα        | Τρίτη | Τετάρτη | Πέμπτη | Παρασκευή |    |
| Πρωί           | ΟΛ    | ΕΟΕ Γ   | ΕΟΕ Γ  | ΕΟΕ Β     | ΕΟΕ Β | Πρωί           | ΕΟΕ Β | ΕΟΕ Β   | ΕΟΕ Α  | ΕΟΕ Γ     | ΟΛ |
| Απόγευμα       | ΕΟΕ Β | ΕΟΕ Β   | ΕΟΕ Α  | ΕΟΕ Γ     | ΕΟΕ Γ | Απόγευμα       | ΕΟΕ Γ | ΕΟΕ Γ   | ΕΟΕ Β  | ΟΛ        |    |

**ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**

Εκδίδει την ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ από το 1833

Διεύθυνση : Καποδιστρίου 34  
 Ταχ. Κώδικας : 104 32  
 TELEX : 22.3211 YPET GR

Οι Υπηρεσίες του ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ  
 λειτουργούν καθημερινά από 8.00' έως 13.30'

**ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ**

- Πώληση ΦΕΚ όλων των Τευχών Καποδιστρίου 25 τηλ.: 52.39.762
- ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ: Σολωμού 51 τηλ.: 52.48.188
- Για φωτοαντίγραφα παλαιών τευχών στην οδό Σολωμού 51 τηλ.: 52.48.141
- Τμήμα πληροφόρησης: Για τα δημοσιεύματα των ΦΕΚ τηλ.: 52.25.713 – 52.49.547

- Οδηγίες για δημοσιεύματα Ανωνύμων Εταιρειών και ΕΠΕ τηλ.: 52.48.785
- Πληροφορίες για δημοσιεύματα Ανωνύμων Εταιρειών και ΕΠΕ τηλ.: 52.25.761

- Αποστολή ΦΕΚ στην επαρχία με καταβολή της αξίας του δια μέσου Δημοσίου Ταμείου Για πληροφορίες: τηλ.: 52.48.320

**Τιμές κατά τεύχος της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ:**

Κάθε τεύχος μέχρι 8 σελίδες δρχ. 50. Από 9 σελίδες μέχρι 16 δρχ. 80, από 17 έως 24 δρχ. 100

Από 25 σελίδες και πάνω η τιμή πώλησης κάθε φύλλου (8σέλιδου ή μέρους αυτού) αυξάνεται κατά 30 δρχ.

Μπορείτε να γίνετε συνδρομητής για όποιο τεύχος θέλετε. Θα σας αποστέλλεται με το Ταχυδρομείο.

**ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ**

Κωδικός αριθ. κατάθεσης στο Δημόσιο Ταμείο 2531

Κωδικός αριθ. κατάθεσης στο Δημόσιο Ταμείο 3512

Η ετήσια συνδρομή είναι:

|                                |      |        |
|--------------------------------|------|--------|
| α) Για το Τεύχος Α'            | Δρχ. | 10.000 |
| β) » » Β'                      | »    | 19.000 |
| γ) » » Γ'                      | »    | 6.000  |
| δ) » » Δ'                      | »    | 18.000 |
| ε) » » Αναπτυξιακών Πράξεων    | »    | 12.000 |
| στ) » » Ν.Π.Δ.Δ.               | »    | 6.000  |
| ζ) » » ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ               | »    | 3.000  |
| η) » » Δελτ. Εμπ. & Βιομ. Ιδ.  | »    | 6.000  |
| θ) » » Αν. Ειδικού Δικαστηρίου | »    | 1.500  |
| ι) » » Α.Ε. & Ε.Π.Ε.           | »    | 40.000 |
| ια) Για όλα τα Τεύχη           | »    | 85.000 |

Ποσοστό 5% υπέρ του Ταμείου Αλληλοβοήθειας του Προσωπικού (ΤΑΠΕΤ)

|      |       |
|------|-------|
| Δρχ. | 500   |
| »    | 950   |
| »    | 300   |
| »    | 900   |
| »    | 600   |
| »    | 300   |
| »    | 150   |
| »    | 300   |
| »    | 75    |
| »    | 2.000 |
| »    | 4.250 |

Πληροφορίες: τηλ. 52.48.320